

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Tractatvs Qvartvs. De scientia & intellectu Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

cent idem aliquo modo secundum rem, & aliquo modo diuersum secundum rationem. Probatur tum in propositionibus, in quibus prædicatur prædicatum accidentale, tum in propositionibus, in quibus prædicatur prædicatum substantiale. Nam hæc propositio accidentalis *homo est albus* est vera per hoc, quod homo & albus sint idem subiecto, & differant ratione, seu definitione, siquidem alia est ratio, ac definitio hominis, quæ est *animal rationale* alia est ratio, ac definitio albi, quæ est *discretiuium visus*. Hæc etiam propositio essentialis, *homo est animal* est vera per hoc, quod illud ipsum, quod est homo, sit animal, ac per hoc, quod in eodem supposito sit natura sensitua, à qua dicitur animal, & natura rationalis, à qua dicitur homo, ideoque prædicatum & subiectum, hoc est *homo*, & *animal* sunt idem supposito, ac differant ratione, seu conceptu, & definitione. In propositionibus etiam identicis, puta in hac *homo est homo*, prædicatum & subiectum sunt idem re, & aliquo pacto differunt ratione, in quantum intellectus subiectum trahit ad partem suppositi, & concipit ad modum subiecti, prædicatum trahit ad partem formæ in supposito existentis, & concipit ad modum formæ, ideoque dicitur, quod subiecta se tenent materialiter, supposita formaliter; copula verò, seu compositio significat identitatem prædicati cum subiecto; ergo vniuersim propositiones affirmatiuæ sunt veræ per hoc, quod prædicatum, & subiectum sint aliquo pacto idem secundum rem, & aliquo pacto differant secundum rationem.

88. Quæritur 28. Vtrum propositiones affirmatiuæ possint verè formari de Deo?

89. Respondeo affirmatiuè. Probatur: nam ex dictis cum prædicatum, & subiectum sunt idem secundum rem, ac differant secundum rationem, & conceptum, propositiones affirmatiuæ sunt veræ; sed possunt de Deo formari propositiones affirmatiuæ, in quibus prædicatum, & subiectum sint idem secundum rem, ac differant secundum conceptum, & rationem; ergo &c. Probatur minor: nam quamuis Deus sit vna entitas simplex, tamen intellectus, quia Deum non cognoscit prout est in se, format de Deo conceptus diuersos, & nihilominus cognoscit, quod illis diuersis conceptibus concipitur vna, & eadem res: e. g. cognoscit, quod conceptui Dei, & conceptui æterni, immensi &c. substat vna, & eadem res; ergo cum dicit *Deus est æternus*, *Deus*, & *æternus* affirmantur esse idem secundum rem, licet differant secundum rationem, ac proinde illa propositio affirmatiua est vera.

90. Quæritur 39. In quo sensu Dionysius cap. 2. de celesti Hierar. dicat, quod propositiones negatiuæ de Deo sunt veræ, affirmatiuæ autem sunt incompactæ, seu inconuenientes?

91. Respondeo, quod dicit propositiones affirmatiuas de Deo esse incompactas, seu inconuenientes, quia nulla propositio affirma-

tiua habet modum significandi conuenientem Deo, siquidem significant per modum compositionis, cum Deus sit omninò simplex; negatiuæ è conuerso sunt Deo conuenientes, quia diuidunt à Deo prædicata, quæ verè à Deo sunt diuisa.

92. Quæres 40. In quo sensu dicat Boetius lib. de Trinitate, quæst. 3. art. 7. & 8. quod forma simplex subiectum esse non possit?

93. Respondeo, quod id dicit, quia forma simplex realiter non potest esse subiectum, sed non negat, quod possit à nobis concipi ad modum subiecti.

94. Dices: propositio concipiens rem aliter, ac est, est falsa; ergo si per hanc propositionem ex. g. *Deus est Sapiens*, Deus, qui non potest esse subiectum, concipitur ad modum subiecti, propositio est falsa. Respondeo distinguo maiorem: Propositio concipiens rem aliter, ac est, est falsa, si *ly aliter* se teneat ex parte rei conceptæ, concedo; si *ly aliter* se teneat solum ex parte modi concipiendi, nego: distinguo eodem pacto minorem: & nego consequentiam. Si dum dico *Deus est sapiens*, conciperem, & affirmarem Deum esse subiectum sapientiæ, conciperem Deum aliter, ac est, *ly aliter* se tenente ex parte ipsius obiecti, ideoque propositio esset falsa. At quia cum dico *Deus est sapiens*, concipio quidem Deum ad modum subiecti ex parte modi concipiendi, sed non affirmo Deum esse subiectum sapientiæ, ideoque *ly aliter* non se tenet ex parte rei conceptæ, propositio est vera. Sicut enim intellectus per hoc, quod materialia concipiat immaterialiter ex parte modi concipiendi, non fallitur, sic per hoc, quod simplicia concipiat compositè ex parte modi concipiendi, non fallitur.

TRACTATUS IV.

De Scientia, & Intellectu Dei.

EXPLICATIS attributis negatiuis Dei, S. Thomas à quæst. 14. vsque ad 26. inclusiue agit de Attributis positiuis, nimirum Intellectu, & Scientia Dei, de Vita, Voluntate, Prouidentia, eiusque altissimis partibus, Prædestinatione, ac Reprobatione, ac demum de Omnipotentia, & Beatitudine Dei. De ijs ergo, quæ spectant ad intellectum, & scientiam Dei disputat à quæst. 14. vsque ad 17. inclusiue, & quæst. 14. agit de scientia Dei, quæst. 15. de Idæis, quæst. 16. & 17. de Veritate, & Falsitate. Quia verò doctrina de Idæis, ac de Veritate, & falsitate magna ex parte est Philosophica, nos illa omissa, doctrinam quæst. 14. de scientia Dei sex quæstionibus explicabimus, quarum tituli videri possunt in indice initio propositio.

R.

QVÆ.

QVÆSTIO XLI.

Virum Deus sit summè cognoscitivus, & hoc probetur ex summa immaterialitate Dei?

S. Th. q. 14. a. 1. 2. 3. 4.

1. **P**rimò videtur Deus non esse cognoscitivus. Omnis enim cognitio causatur ab objecto tanquam à patre, & à potentia tanquam à matre, ideoque cognitio intellectiva dicitur conceptus, seu partus, & est axioma receptum ex Aristotele, & S. Augustino, quod ex objecto, & potentia paritur notitia; sed Deus est adæquatè à se, adeoque nihil in Deo est causatum; ergo &c.

2. Secundò videtur non benè ex summa immaterialitate probari, Deum esse summè cognoscitivum. Probatio enim fundatur in eo, quod omne cognoscitivum est aliquo pacto immateriale, & quod est magis cognoscitivum, ideo est magis cognoscitivum, quia est magis immateriale, adeoque Deus cum sit summè immaterialis, debet esse summè cognoscitivus; sed falsum est, quod omne cognoscitivum sit aliquo pacto immateriale; nam bruta sunt cognoscitiva, & tamen nullo pacto sunt immaterialia; falsum est etiam, quod quæ sunt magis cognoscitiva, ideo sunt magis cognoscitiva, quia sunt magis immaterialia; nam omnes Angeli sunt æquè immateriales, & tamen non sunt æquè cognoscitivi; ergo &c.

3. Tertiò quod est clarius, & notius non benè probatur per obscurius, ac minus notum; sed Deum esse cognoscitivum est clarissimum, & notissimum etiam rusticis, Deum esse summè immaterialem est notum solis sapientibus, qui laborant etiam in explicando, quid sit hæc summa immaterialitas; ergo &c.

4. Respondeo, quod potest multipliciter ostendi Deum esse cognoscitivum, ac summè cognoscitivum. Primò enim ex dictis quæst. 16. & 17. Deus est prima, & adæquata ratio totius entis; ergo si Deus non esset cognoscitivus, vel actu non cognosceret totum ens esset ex aliquo non cognoscitivo, vel non cognoscente, adeoque totum ens esset insipienter, per accidens, & casu, sicut si diceretur, quod lapis, aut truncus esset prima, & adæquata ratio totius entis.

5. Promovendo hoc argumentū, infertur primò Deum esse non solum cognoscitivum, sed summè cognoscitivum, ac comprehendere se ipsum, & omnia alia. Cognitio enim totaliter penetrans omnia, quæ spectant ad rem, atque adæquans cognoscibilitatem rei, est comprehensiva rei; sed Deus totaliter penetrat omnia spectantia ad ipsum Deum, & ad entia distincta à Deo; ergo &c. Probarur

minor. Quod enim est ab aliquo cognoscente non penetrante formaliter omnia, quæ spectant ad ipsum, est per accidens, & veluti casu secundum ea, secundum quæ formaliter non cognoscitur: e.g. qui occidit hominem non advertens illum esse hominem, vel esse patrem suum, per accidens, & casu occidit hominem, & patrem suum; ergo si Deus, qui est prima, & adæquata ratio sui ipsius, non cognosceret formaliter se ipsum, & omnia alia secundum omnes rationes, Deus, & omnia alia per accidens, & veluti casu essent secundum illas rationes, secundum quas formaliter non cognoscerentur.

6. Infertur secundò Deum esse ipsam actualem cognitionem comprehensivam sui ipsius, & omnium aliorum, adeoque in Deo cognitionem non distingui à substantia cognoscente; quod non distingui à quo; potentiam cognoscitivam non distingui ab actuali cognitione. Probat. Vt enim res non sit casu, non sufficit, ut sit ex cognoscente, sed requiritur, ut sit ex actuali cognitione; e.g. ut Ilias non facta fuerit casu, non sufficit, ut facta fuerit ab Homero cognoscente, sed requiritur, ut processerit ab actuali cognitione, qua Homerus disposuit Iliadem; ergo ut res non sit casu, prima ratio non solum debuit esse cognoscent, sed debuit esse actualis cognitio, adeoque in prima ratione cognoscent, & actualis cognitio, quod, & quo, potentia cognoscitiva, & actus debent identificari. Si enim cognitio distingueretur à cognoscente, non esset ex cognitione, adeoque esset veluti casu.

7. Infertur tertiò in Deo non dari potentiam physicam, sed solum potentiam logicam cognoscendi, atque intelligendi. Probat: nam potentia physica est potentia receptiva, vel productiva cognitionis, qua producens, vel recipiens constituitur cognoscent: potentia logica est non repugnans ad cognoscendum; sed Deus cum actu cognoscat, procul dubio habet non repugnantiam ad cognoscendum, & cum non distinguatur à sua cognitione, non habet potentiam productivam, vel receptivam cognitionis, siquidem nihil potest producere, vel recipere se ipsum; ergo &c. Eodem pacto probatur non dari in Deo potentiam formalem intellectuam superadditam essentiae, neque intellectuum radicale, neque habitum, vel actum primum intelligendi. Nomine enim potentiae formalis intelligitur potentia physica intelligendi superaddita essentiae; nomine intellectui radicalis intelligitur substantia, cui debeat potentia intellectiva superaddita; nomine habitus intelligitur facilitas intelligendi superaddita potentiae; nomine actus primi intelligitur virtus productiva intellectus, qua intelligitur; sed in Deo nihil horum formaliter datur, siquidem essentia Dei est ipsa formalis intellectio sine ulla potentia, facilitate, & actu superaddito; ergo &c. Licet hæc non dentur formaliter in Deo, tamen dantur formaliter perfectio-

ctio.

ationes simpliciter simplices, per quas ad inuicem differunt in creaturis: ex gr. perfectio intellectus radicalis est, ut sit substantia intelligens: perfectio intellectus formalis est, ut sit proxima ratio intelligendi: perfectio habitus est, ut sit id, ratione cuius facile intelligitur: perfectio actus primi est, ut sit id, à quo est intellectio: sed hæc omnia prædicata formaliter continentur Deo; ergo &c.

8. Inferitur quartò Deum esse intellectum in actu puro. Intellectus enim in actu puro est, qui habet actum intelligendi sine vlla mixtione priuationis, vel potentiæ physicæ; sed Deus cum sit intellectio comprehensiuæ omnium, non habet admixtionem priuationis, vel potentiæ physicæ ad vllam perfectionem intelligendi; ergo &c.

9. Secundò probatur Deum esse summè cognoscituum. Illud enim est summè cognoscituum, quod habet vim cognoscitiuam continentem totaliter omnem vim cognoscitiuam possibilem, & adæquantem omnem cognoscibilitatem passiuam cunctarum rerum; sed Deus est talis; ergo &c. Probatur minor quo ad primam partem. Deus enim est prima, & adæquata ratio omnis virtutis cognoscitiuæ; ergo cum virtus cognoscitiua sit perfectio simpliciter simplex, continet formaliter omnem vim cognoscitiuam. Probatur secunda pars. Deus enim est adæquata, & sapientissima ratio totius cognoscibilitatis, quæ datur in rebus; sed stultum esset dare rebus cognoscibilitatem passiuam, quæ non posset adæquari ab vlla virtute cognoscitiua; ergo Deus habet vim cognoscitiuam adæquantem omnem cognoscibilitatem, adeoque comprehendit se ipsum, & omnia alia.

10. Tertiò idem probatur ratione, quæ vnicè affertur à S. Thoma hic quæst. 14. art. 1. quia est maximè à priori, cum explicet radicem virtutis cognoscitiuæ, ac maioris, & minoris virtutis cognoscitiuæ. Omnes formæ eatenus sunt cognoscitiuæ, quatenus aliquo pacto sunt immateriales, vel minus materiales, & quo magis sunt immateriales, magis sunt cognoscitiuæ; sed Deus est summè immaterialis, siquidem est actus purus, nihil habens materiæ, seu potentiæ, ut ostensum est qu. 22. num. 21. ergo &c.

11. Maior probatur primò à priori. Nam cognoscencia per hoc differunt à non cognoscentibus, quod non cognoscencia ita sunt limitata ad suam formam, & ad suum esse, ut non possint habere, & recipere intentionaliter formas, & species aliarum rerum: at cognoscencia non solum habent suam formam, & suum esse, sed etiam possunt habere, & recipere intentionaliter formas, & species aliarum rerum; sed non posse habere, & recipere intentionaliter formas aliarum rerum est quædam limitatio, & coarctatio essendi; posse autem habere, & recipere formas, & species intentionales aliarum rerum est quædam amplitudo, & illimitatio essendi; ergo cogno-

scencia differunt à non cognoscentibus per amplitudinem, & limitationem essendi; ideoque Aristoteles 3. de Anima text. 37. dicit, quod anima cognoscitiua est quodammodo omnia, & sic habet esse quoddam vniuersale, & illimitatum, cum possit recipere formas intentionales omnium entium; sed formæ coarctantur, & limitantur per materiam, per immaterialitatem autem accedunt ad quandam infinitatem; ergo formæ eatenus sunt cognoscitiuæ, quatenus sunt immateriales, vel minus materiales, & quo magis sunt immateriales, eo magis sunt cognoscitiuæ.

12. Probatur secundò eadem maior inductione. Primò ex formis aliæ sunt simpliciter materiales, hoc est dependentes à materia, ac non potentes esse, nisi in materia: aliæ sunt simpliciter immateriales, hoc est independentes à materia, & existentes, vel potentes existere extrà materiam, quales sunt Angeli, & animæ rationales; sed formæ substantiales immateriales sunt magis cognoscitiuæ, quam materiales; siquidem omnes formæ immateriales sunt cognoscitiuæ, non omnes formæ materiales, sed solæ animæ brutorum sunt cognoscitiuæ, ac præterea omnes formæ immateriales sunt intellectiuæ, adeoque cognoscitiuæ omnium; animæ materiales brutorum sunt purè sensitiuæ, adeoque cognoscitiuæ non omnium, sed solum sensibilibus; ergo &c.

13. Secundò ex formis materialibus solæ animæ brutorum sunt cognoscitiuæ; sed animæ brutorum sunt minus materiales, quam formæ plantarum, elementorum, & mixtorum inanimatorum, ideoque Aristoteles 2. de Anima text. 124. docet plantas non cognoscere propter suam materialitatem; ergo &c. Probatur minor. Nam potentia ad diuisionem, in plura eiusdem rationis est quædam maxima materialitas, ideoque formæ, quæ minus habent de hac potentia, sunt minus materiales; sed inter formas materiales animæ brutorum minus habent de hac potentia; ergo. Probatur minor: nam elementa, & mixta inanimata, tum secundum materiam, tum secundum formam diuidi possunt in plura specie, perfecta, & eiusdem rationis: ex gr. ignis palmaris potest diuidi in duos ignes semipalmares perfectos in specie ignis, & eiusdem rationis, & tunc simul diuiditur materia, & forma ignis: plantæ etiam possunt tum secundum materiam, tum secundum formam diuidi in plura saltem virtualiter perfecta, & eiusdem rationis; cum enim ex planta abscinditur furculus, siue ramusculus, talis ramusculus saltem virtualiter est integra planta eiusdem rationis, ideoque plantatus euadit integra planta; at animalia non possunt hoc pacto diuidi in plura perfecta animalia eiusdem rationis; licet enim serpentes, lacertæ, & quæ vocantur insecta diuisa viuant, & sentiant secundum plures partes, tamen lacerta &c. diuidi non potest in plures lacertas perfectas, ita ut etiam cauda la-

certè abscissa sit, vel possit euadere perfecta, & integra lacerta.

14. Tertiò canis, equus, leo, & alia animalia, quæ diuisa non viuunt, sunt perfectiora, & magis cognoscitiua; sed hæc habent animas minus diuisibiles, ac proindè minus materiales; ergo ex formis materialibus illæ sunt magis cognoscitiuæ, quæ sunt minus materiales.

15. Quartò Angeli sunt magis cognoscitiui, quam anima rationalis; sed sunt etiam magis immateriales; ergo &c. Probat minor. Nam formæ, quæ semper debent esse separata à materia, sunt magis immateriales, quam formæ, quæ non semper debent esse separata à materia: sed Angeli semper debent esse separati à materia, anima rationalis primo debet poni in materia, deindè debet separari à materia; ergo &c.

16. Quintò ex ipsis Angelis illi sunt magis cognoscitiui, qui possunt cognoscere modo magis immateriali, hoc est magis indiuisibili; ergo &c. Probat antecedens: Angeli enim superiores sunt magis cognoscitiui, in quantum vna cognitione indiuisibili possunt cognoscere plura, quæ Angeli inferiores cognoscere debent pluribus cognitionibus; ergo constat inductione formas, quo magis sunt immateriales, magis esse cognoscitiuas.

17. Ad 1. distinguo maiorem: omnis cognitio, quæ non possit esse à cognoscente, & ab obiecto altiori modo, quam per causalitatem, debet causari ab obiecto, & à potentia, concedo maiorem; quæ possit esse ab obiecto, & cognoscente altiori modo, quam per causalitatem, debet causari, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Sicut omne ens debet esse à Deo, sed non omne ens debet esse à Deo per causalitatem, sed vel per causalitatem, vel altiori modo, sic omnis cognitio debet esse à cognoscente, & ab obiecto formali, vel per causalitatem, vel altiori modo. Deus est à Deo, non per causalitatem, sed altiori modo, in quantum Deus est à se ipso; valet enim; *Deus est à se ipso; sed ipse est Deus; ergo Deus est à Deo.* Creaturæ cum non sint Deus, non possunt esse à Deo hoc pacto, sed debent esse à Deo, tanquam ab aliquo distincto, adeoque per causalitatem. Proportionaliter cognitio diuina est à cognoscente, & ab obiecto, non per causalitatem, sed altiori modo. Cognitio enim diuina cum sit ipsa Deitas, est à se; sed ipsa cognitio est cognoscens, vt ostensum est, & est obiectum formale sui ipsius, vt ostenditur quæst. 42. ergo cognitio diuina est à cognoscente, & ab obiecto formali. At cognitio creata non potest esse à cognoscere, & ab obiecto hoc pacto, Nam eo ipso, quod est creata, non est à se, sed ab alio; ergo debet esse à cognoscente, & ab obiecto formali, eo pacto, quo vnum est ab alio; sed vnum non aliter potest esse ab alio, quam per causalitatem, vel realem productio-

nem; ergo cognitio creata debet esse à cognoscente, & ab obiecto formali per causalitatem, vel realem productionem. Axioma illud, quod ab obiecto, & potentia paritur notitia, intelligendum est de sola notitia creata, & etiam aliquo modo de notitia increata, hoc est de Verbo diuino, vt explicabitur in quæstionibus de Trinitate. Vt verificetur de cognitione essentiali Dei, sumi debet abstractius, dicendo, quod ab obiecto formali, & cognoscente est cognitio.

13. Ad 2. Patet ex dictis. Explicatum est enim, quo pacto animæ brutorum sint minus materiales, quam formæ non cognoscitiuæ, & quo pacto Angeli superiores, adeoque magis cognoscitiui sint magis immateriales.

19. Ad 3. distinguo maiorem: quod est clarius, & notius ex terminis non debet probari per medium minus clarum, & notum, transeat; quod est clarius, & notius per vnum medium, non debet probari per aliud medium minus clarum, & notum altero medio, nego maiorem; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Quod non est nobis notum ex terminis potest probari per plura media, quorum vnum sit notius altero; ex gr. potest probari tum à posteriori per medium clarissimum, & facillimum, tum à priori per medium minus clarum, ac difficilius, sed causans scientiam perfectiorem, qualis est scientia à priori. In casu nostro nomine Dei intelligendo ens increatum, siue à se, non est per se notum, quod ens à se sit cognoscituum. Ex eo igitur, quod ens à se à nullo possit limitari, ostenditur, quod est illimitatum; ex eo, quod est illimitatum, ostenditur, quod habet omne esse sine vilo defectu: ex eo, quod habet omne esse sine defectu, ostenditur, quod est actus purus, nihil habens potentie, adeoque summè immaterialis: ex eo, quod est actus summè immaterialis, ostenditur, quod est summè cognoscituius.

QVAESTIO XLII.

Quæ obiecta materialia, ex quo obiecto formali, per quam speciem intelligibilem, & quo genere cognitionis, ac scientiæ Deus cognoscat?

S. Th. q. 14. a. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 14. 16.

1. Primò videtur, quod in Deo non detur scientia propriè dicta. Scientia enim propriè dicta est cognitio conclusionum causata ex cognitione principiorum per discursum; sed Deo repugnat causalitas, & discursus; ergo &c.

2. Secundò videtur, quod Deus non habeat scientiam sui ipsius. Ex Aristotele enim 3. de Anima text. 12. & 28. Intelligere, & scire est quoddam moueri, & pati; scientia consistit

sisit in quadam assimilatione cum re scita; & obiectum scitum est quadam perfectio scientis; sed Deus non potest pati, & moveri à se ipso, nec potest sibi assimilari, vel à se ipso perfici; ergo &c.

3. Tertiò si Deus intelligeret se ipsum, intelligeret se ut obiectum primum; sed omnis intellectus, & scientia distinguitur à suo obiecto primario; ergo intellectus divina distingueretur à Deo, quod est absurdum.

4. Quartò videtur, quod Deus non sciat alia à se. Nam omnis scientia specificatur, & mensuratur ab obiecto scibili; sed Deus non specificatur, neque mensuratur ab alio extrinseco, cum sit totaliter à se; ergo &c.

5. Quintò videtur, quod Deus non habeat scientiam possibilem. Deus enim non scit ea, quæ carent omni scibilitate; sed possible cum nihil sint, carent omni scibilitate, siquidem omnis scibilitas est quadam entitas; ergo &c.

6. Sextò possible sunt infinita; sed infinita non possunt comprehensivè cognosci; quod enim scientia comprehenditur, scientiæ comprehensione finitur, ut dicit S. Augustinus lib. 12. cap. 18. de Civitate Dei; ergo &c.

7. Septimò videtur, quod Deus creaturas cognoscat solum in communi, non autem in particulari, ac distinctè. Creaturas enim cognoscit solum, quatenus continentur in Deo; sed creaturæ continentur in Deo solum secundum perfectiones, non autem secundum imperfectiones; ergo Deus cognoscit creaturas solum secundum perfectiones, non autem secundum imperfectiones; sed creaturæ differunt à Deo per imperfectiones; ergo Deus non cognoscit creaturas secundum proprias rationes, per quas differunt à Deo, sed solum secundum rationes communes.

8. Octavo videtur, quod Deus non cognoscat mala. Vnumquodque enim cognoscitur per suam similitudinem existentem in cognoscente; sed in Deo nulla est similitudo cum malo quatenus malo; ergo &c.

9. Nono videtur, quod Deus non cognoscat impossibilia. Cognoscere enim impossibile est fingere; sed intellectus divinus est incapax fictionis; ergo &c.

10. Respondeo, quod cum ostenderimus Deum cognoscere omnia comprehensivè, sequitur, ut magis in particulari explicemus, quæ obiecta materialia, per quod obiectum formale, per quam speciem intelligibilem, & quo genere cognitionis cognoscat.

11. Dicendum igitur primò: Deus ut obiecta materialia intelligit se ipsum, & omnia alia, tum existentia, tum non existentia, tum possible, tum impossible, tum bona, tum mala, ac de ijs enunciat omnia, quæ verè possunt enunciar.

12. Probatur: nam ex dictis quæst. 41. num. 9. Deus sua cognitione adæquat totam cognoscibilitatem cognoscibilem; sed si non cognosceret hæc omnia, vel de ijs non enun-

ciaret omnia, quæ verè possunt enunciar, cognitio divina non adæquaret totam cognoscibilitatem cognoscibilem; ergo &c. Probatur minor: nam omnia dicta sunt cognoscibilia, enunciendo de possiblebus, quod possunt esse, & possunt habere omnia sua prædicata; de impossiblebus, quod non possunt esse; de existentibus, quod existunt; de non existentibus, quod non existunt; de bonis, & malis, quod bona sunt, & mala; ergo si Deus non cognosceret hæc omnia, vel de ijs non enunciat quidquid verè potest enunciar, non adæquaret cognoscibilitatem cognoscibilem. Ex hac conclusione sequitur Deum ita res cognoscere, ut de rebus enunciet non solum veritates necessarias, & quæ non possunt non convenire, sed etiam contingentes, & quæ possunt non convenire; ex. gr. de mundo non solum enunciat, quod est possibile, quæ est veritas necessaria, sed etiam quod existit, quæ est veritas contingens. Cognitio divina, in quantum de rebus enunciat veritates necessarias, est omnino necessaria, & vocari solet scientia simplicis intelligentiæ; in quantum enunciat veritates contingentes, non est omnino necessaria, sed aliquo pacto contingens. Quia verò Deus veritates non necessarias enunciat tum absolute, ut cum enunciat mundum esse, tum conditionate, ut cum enunciat, quod si Iudas auxilijs alijs fuisset præventus, non prodidisset Christum, ideo scientia non necessaria dividitur in absolutam, quæ vocatur scientia visionis, & conditionatam, quam infra ostendemus esse scientiam mediam.

43. Dicendum secundò: Deus omnia, quæ distinguuntur ab essentia divina, cognoscit ut obiecta purè materialia per suam essentiam, tanquam per adæquatum obiectum formale.

14. Probatur: nam illud cognoscitur ut obiectum formale, quod ita cognoscitur, ut sit ratio cognoscendi; illud autem, quod ita cognoscitur, ut non sit ratio cognoscendi, cognoscitur ut obiectum purè materiale; sed Deus ita cognoscit se ipsum, & omnia, ut sola divina essentia sit ratio cognoscendi; ergo &c. Probatur minor: nam cognitio, quæ Deus cognoscit seipsum, & omnia, est omnino idem cum divina essentia, ut ostensum est quæst. 41. sed essentia divina cum sit adæquate à se, est adæquata ratio sui ipsius, nec habet ullam rationem distinctam; ergo est adæquata ratio divinæ cognitionis, adeoque quidquid à Deo distinguitur, ita cognoscitur, ut nullo pacto sit ratio divinæ cognitionis, sed sit obiectum purè materiale. Licet nullum obiectum à Deo distinctum sit ratio, cur Deus cognoscat, tamen obiectum à Deo distinctum potest esse conditio requisita ad hoc, ut Deus tale obiectum enunciet: ex. gr. existentia peccati est conditio requisita ad hoc, ut Deus affirmet dari peccatum, ut ex professo explicabitur quæst. 43. 44. & 45. in quibus agitur de scien-

scientia visionis, & media.

15. Dicendum tertio: diuina essentia est species intelligibilis, per quam Deus cognoscit omnia cognoscibilia. Probatur: nam species intelligibilis est, per quam obiectum ita constituitur intentionaliter præsens cognoscenti, ut sit ratio cognoscendi; sed per essentiam diuinam omnia cognoscibilia sunt ita Deo intentionaliter præsenta, ut diuina essentia sit adæquata ratio cognoscendi ipsa; ergo &c. Hanc conclusionem expressè tradit Sanctus Thomas hic quæst. 14. art. 2. dicens, quod intellectus diuinus ita se habet, ut neque careat specie intelligibili, neque species intelligibilis sit aliud à substantia intellectus diuini.

16. Dicendum quarto cum Sancto Thoma eadem quæst. 14. art. 5. licet diuina essentia sit species intelligibilis omnium cognoscibilium, tamen est species propria solius Dei, aliorum est species non propria. Probatur: nam cum species representat indiuisibiliter plura obiecta, sed ita, ut ab vno obiecto propter continentiam, qua continet aliud obiectum, habeat totum esse, & totam vim representationis alterius obiecti, à quo nullo pacto habet esse, & vim representationis, est species propria solius primi obiecti, non autem secundi: ex gr. licet species representans imaginem Petri representet indiuisibiliter, & Petrum, & imaginem, tamen si habeat totum esse, & totam vim representationis Petri ab imagine Petri, propter continentiam, qua talis imago continet similitudinem Petri, est propria species solius imaginis, non autem Petri; sed diuina essentia ita est species intelligibilis Dei, & omnium aliorum cognoscibilium, ut à Deo, cum quo identificatur, habeat adæquatè esse, & totam vim representationis omnia cognoscibilia, propter continentiam, qua Deus continet omnia cognoscibilia, ab alijs autem cognoscibilibus distinctis nullo pacto habeat esse, & vim representationis; alioquin diuina essentia haberet esse, & vim representationis ab aliquo distincto, & non esset adæquatè à se ipsa; ergo &c.

17. Dicendum quinto: Deus propriè loquendo se ipsum cognoscit in se ipso, & in sua essentia, & non in alio distincto; at cognoscibilia distincta à Deo cognoscit non in se ipsis, sed in Deo, & in diuina essentia. Conclusio est S. Thomæ eadem quæst. 14. art. 5. Probatur: nam propriè loquendo tunc aliquid cognoscitur in se ipso, cum vel ipsum, vel eius species propria est ratio cognoscendi; cum, verò adæquata ratio cognoscendi non est ipsum, neque species eius propria, sed species propria alterius obiecti continentis illud aliud obiectum, tunc non cognoscitur in se ipso, sed in alio: ex gr. cum immediatè video Petrum, cognosco Petrum in se ipso, quia Petrus, & propria species Petri est ratio, ut Petrum cognoscam; at cum immediatè video imaginem Petri, cognosco Petrum, non in se

ipso, sed in imagine, quia species propria imaginis propter continentiam, qua imago continet similitudinem Petri, est ratio cognoscendi Petrum; sed Deus ita cognoscit se ipsum, ut ipse Deus, & diuina essentia, quæ ex dictis conclusionibus quarta est species propria Dei, sit adæquata ratio cognoscendi Deum; ita cognoscit alia cognoscibilia, ut neque talia cognoscibilia distincta à Deo, neque species propria ipsorum sit ratio cognoscendi ipsa, sed adæquata ratio cognoscendi sit diuina essentia, quæ est species propria solius Dei, non autem aliorum cognoscibilium; ergo &c.

18. Confirmatur ex Augustino lib. 5. de Gen. ad litt. cap. 13. ubi dicit. Porro si nouerat ea, quæ fecit, ubi nouerat, nisi apud se ipsum? & lib. 83. quæstionum, quæst. 56. dicit. Neque quicquam Deus extra se ipsum intuetur; sed hoc non potest ita intelligi, ut Deus nihil intueatur, quod sit extra Deum; ergo debet intelligi, ut Deus, quæ sunt extra Deum, non intelligat in se ipsis, sed in Deo.

19. Debet aduertiri, quod non negamus Deum cognoscere alia à se secundum esse, quod habent in se ipsis, sed solum negamus, quod illa cognoscat in se ipsis, hoc est ita, ut vel ipsa, vel species propria eorum sint ratio cognoscendi. Rursus Deus cognoscit alia in se ipso, non tanquam in aliquo medio prius cognito, sed tanquam in alio simul cognito.

20. Dicendum sexto: cognitio, qua Deus cognoscit omnia, est simul scientia, intellectus, siue intelligentia, sapientia, consilium, siue prudentia, & ars, ideoque hæc nomina, in quantum tribuntur Deo, significant eandem indiuisibilem cognitionem, & essentiam Dei, prout à nobis cognitam diuersis conceptibus, seu rationibus formalibus. Quod hæc nomina conueniant Deo, patet ex Scriptura. Sapientia enim & scientiam Deo tribuit Apostolus ad Rom. 11. dicens: *O altitudo diuitiarum sapientia, & scientia Dei.* Intellectum, seu intelligentiam, & consilium, seu prudentiam Deo tribuit Iob. cap. 12. dicens: *Apud ipsum est sapientia, & fortitudo, & ipse habet consilium, & intelligentiam.* Sapientia 13. Deus vocatur artifex, adeoque ipsi tribuitur ars.

21. Probatur conclusio: nam ex doctrina Aristotelis 6. Ethic. cap. 3. 4. 5. & 6. Intellectus est cognito principiorum: scientia est cognitio conclusionum per suam causam, seu rationem: sapientia est cognitio altissimæ causæ, & aliorum per altissimam causam: prudentia, seu consilium est recta ratio, hoc est vera cognitio agibilium: ars est recta ratio, hoc est vera cognitio factibilium; sed Deus sua simplicissima cognitione cognoscit omnia principia, & omnes conclusiones per suam essentiam, tanquam per obiectum formale, quæ diuina essentia est causa, & ratio omnium conclusionum: rursus cognoscit suam essentiam, quæ est altissima causa, & omnia alia, cognos-

cognoscit per suam essentiam: cognoscit etiam verissima cognitione, quo pacto actiones possint, ac debeant honestissime fieri, quod est cognoscere omnia agibilia: cognoscit, quo pacto res possint optimè fieri in ratione artificiatorum, quod est cognoscere omnia factibilia; ergo &c.

22. Dicendum septimò: Deus cognoscit res per scientiam saltem reductivè à priori, non autem à posteriori, & ita cognoscit omnes veritates, tum logicas, tum physicas, tum mathematicas &c. ut scientia divina sit formaliter Theologia, non autem physica, vel mathematica &c.

23. Probatur: nam scientia à priori est, quæ res cognoscuntur per suam causam, seu rationem; scientia à posteriori est, quæ res cognoscuntur per aliquid, quod non est causa, vel ratio, sed potius effectus rerum; sed Deus omnia cognoscit per divinam essentiam, tanquam per obiectum formale, quæ divina essentia est prima ratio sui ipsius, & omnium aliorum; ergo &c. Rursus scientia, quæ habet pro adæquato obiecto formali Deitatem, est Theologia; sed Deus omnes veritates physicas, mathematicas &c. cognoscit per suam essentiam, tanquam per adæquatum obiectum formale; ergo &c. Scientia igitur, quæ Deus cognoscit veritates physicas, non est formaliter, sed solum eminenter physica, quia illas non cognoscit per obiectum formale physicæ, hoc est per ens naturale, seu sensibile, sed per essentiam divinam, quæ est obiectum formale Theologia. Sicut autem essentia divina continet eminenter omnia obiecta creata formalia, sic scientia divina continet eminenter omnes scientias distinctas à Theologia.

24. Dicendum octavo: cognitio, quæ Deus cognoscit se ipsum, & omnia, respectu Dei, & omnium aliorum est simul perfectissimè speculativa, & perfectissimè practica, saltem eminenter. Probatur: nam cognitio, quæ habet pro fine adæquato ipsum cognoscere, & scire, est perfectissimè speculativa; sed cognitio Dei habet pro fine adæquato ipsum cognoscere, & scire, siquidem est idem cum divina essentia, quæ habet pro fine adæquato se ipsam; ergo &c. Rursus cognitio, quæ suo obiecto est ratio totius esse, quod habet, & quod potest habere, est perfectissimè practica; sed cognitio divina ita cognoscit se ipsam, & omnia, ut sit sibi, & omnibus alijs ratio totius esse, quod habent, & quod possunt habere, siquidem est idem cum divina essentia, quæ cum sit à se, est prima ratio sui ipsius, & omnium aliorum; ergo &c. Cognitio igitur divina ita cognoscit possibilia, ut sit illis ratio possibilitatis; ita cognoscit impossibilia, ut sit illis ratio impossibilitatis, siquidem possibilia, & impossibilia sunt talia non casu, sed ex summa ratione; ita cognoscit existentia, vel non existentia, ut sit illis ratio existendi, vel non existendi.

25. Dixi tamen in conclusione cognitio-

nem divinam esse practicam saltem eminentè. Nam posset aliquis existimare ad cognitionem formaliter practicam non sufficere, ut sit obiecto ratio totius esse, quod habet, vel potest habere, sed ulterius requiri, ut sit de obiecto operabili, & ut habeat pro fine opus. Si hoc intelligatur nomine cognitionis formaliter practicæ, cognitio Dei non erit formaliter practica respectu ipsius Dei, cum Deus non sit obiectum operabile; nec erit formaliter practica respectu creaturarum, quia non habet pro fine opus, sed habet pro fine adæquato se ipsam. Erit tamen practica eminentè, quia continebit perfectionem simpliciter simplicem cognitionis practicæ, quæ consistit in hoc, ut sit obiecto ratio totius esse, quod habet, vel potest habere.

26. Dicendum nono: Deus cognoscit omnia sine vlla compositione, & sine vllò discursu. Probatur: nam compositio consistit in hoc, ut quia intellectus concipiens subiectum primò intuitu non videt omnia, quæ de subiecto possunt verè enunciari, progrediatur ad faciendos varios conceptus prædicatorum affirmabilium, & negabilium, & ad talia prædicata cum subiecto componenda per affirmationem, vel à subiecto diiudicanda per negationem: ex. gr. quia ego concipiens Petrum unico intuitu non video, quod est sapiens, iustus &c. formo varios conceptus sapientis, iusti &c. & per compositionem dico: *Petrus est sapiens, iustus &c.* per divisionem dico, *Petrus non est equus &c.* Discursus consistit in hoc, ut quia intelligens principia unico intuitu non videt omnia, quæ continentur in principijs, progrediatur per varias cognitiones ad illa inferenda ex principijs: ex. gr. quia in principijs, ac definitionibus mathematicis positis initio librorum Euclidis non videmus unico intuitu conclusiones contentas in talibus principijs, per varias cognitiones progredimur ad conclusiones paulatim inferendas ex principijs; sed Deus unico intuitu ita comprehendit suam essentiam, quæ est prima, & adæquata ratio omnium enunciabilium, ut videat omnia enunciabilia; ergo est incapax omnis compositionis, ac discursus.

27. Ad 1. nego ad scientiam propriè dictam requiri, ut sit cognitio conclusionum, causata à cognitione principiorum per discursum: requiritur enim, & sufficit, ut sit cognitio conclusionum per sua principia, & suas rationes; sed Deus ex dictis conclusionibus 2. & 4. cognoscit omnes conclusiones per divinam essentiam, quæ est primum principium, & prima ratio omnium; ergo &c.

28. Ad 2. distingo maiorem: intelligere, & scire est quoddam moveri, & pati; est quoddam assimilari, & perfici analogicè ab obiecto formali, & primario, concedo maiorem: est quoddam moveri, & pati propriè, nego maiorem: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. De ratione intellectus est, ut sit quoddam moveri, & pati, per-

perfici, assimilari analogicè, consistens in hoc, ut intelligens habeat ab obiecto formali, & primario actum, & perfectionem intelligendi, ac representandi obiectum; sed Deus à se ipso, & à sua essentia, quæ est obiectum formale primum diuinæ intellectionis, habet actum, & perfectionem intelligendi, ac representandi se ipsum; ergo analogicè mouetur, patitur, assimilatur, & perficitur à se ipso, adeoque seipsum intelligit. Ex opposita ratione cognitio creata non potest intelligere seipsum ut obiectum formale, & primum, quia cum non sit à se, sed ab alio, debet ab obiecto formali, & primario distincto habere actum, & perfectionem intelligendi. Aristoteles non dicit, quod intelligere est moueri, ac pati, sed solum, quod est quoddam moueri, & pati ad significandum, quod est quoddam moueri, ac pati solum analogicè, & improprie.

29. Ad 3. concedo maiorem, & distingo minorem: omnis intellectio, & scientia, quæ non sit à se, distinguitur à suo obiecto primario, concedo: quæ sit à se, nego: & nego consequentiam. Est de ratione intellectionis, & scientiæ, ut habeat suum esse, & suam perfectionem ab obiecto primario; sed cognitio, quæ non est à se, non potest à se habere suum esse, & perfectionem, cognitio, quæ est à se, potest, ac necessario habet à se suum esse, & perfectionem; ergo cognitio, quæ non est à se, distingui debet à suo obiecto primario, cognitio, quæ est à se, non potest distingui à suo obiecto primario, alioquin cum non possit habere suum esse ab illo distincto, si distingueretur à suo obiecto primario, non haberet suum esse, & suam perfectionem à suo obiecto primario, quod repugnat. Identitatem cognitionis diuinæ cum suo obiecto primario docuit Aristoteles 12. Metaph. text. 51. dicens. *Seipsum ergo intelligit, si est quidem quod optimum est, & est intellectionis intellectio.* Quibus verbis continetur hoc argumentum. Intellectio diuina est ipsum optimum; sed intellectio ut sit optima, debet habere optimum obiectum, primum; ergo intellectio diuina habet se ipsam pro obiecto primario, & est intellectionis intellectio. Nec dicas non posse percipi, quod intellectio primario intelligat se intelligere. Dico enim satis percipi, quod intellectio, quæ est omne esse, & omne bonum, primario intelligat hoc ipsum, quod ipsa est intellectio continens omne esse, & omne bonum.

30. Ad 4. distingo maiorem: omnis scientia specificatur, & mensuratur saltem analogicè ab obiecto formali, & primario, concedo; ab obiecto purè materiali, ac secundo, nego; concedo minorem; & nego consequentiam. Specificari, & mensurari est habere suum esse, suam perfectionem, & suam quantitatem virtutem ab aliquo; sed cognitio diuina habet adequatè suum esse, suam perfectionem, & suam quantitatem virtutem à di-

uina essentia, quæ est adequatum obiectum, formale, & primum ipsius; ergo specificatur, & mensuratur adequatè à diuina essentia in omni genere, non autem ab ullis obiectis extrinsecis, ut expresse docet S. Thomas hic quæst. 14. ar. 3. ad 3. dicens. *Vnde non oportet, quod ipsum intelligere diuinum, vel potius ipse Deus specificetur per aliquod extrinsecum.* Ex opposita ratione cognitio creata, cum habeat esse, ac speciem, & quantitatem perfectionis ab obiecto, & à causis distinctis, specificatur ab obiecto, & à causis distinctis.

31. Dices: cognitionem specificari ab obiecto est, quod non possit intelligi, nisi per ordinem ad tale obiectum; sed diuina cognitio obiectorum extrinsecorum, non potest intelligi, nisi per ordinem ad obiecta extrinseca; ergo &c.

32. Respondeo, distingo maiorem: cognitionem specificari ab obiecto est, quod non possit intelligi, nisi per ordinem ad obiectum, tanquam ad exemplar, concedo; tanquam ad imaginem, nego; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Imago est, quod generatur ad imitationem alterius, ut illud representet: Exemplar est ad cuius imitationem alterum generatur. Imago per hoc, quod generetur ad imitationem exemplaris, specificatur ab exemplari; exemplar ex opposita ratione specificat imaginem. Cognitio creata, generatur ad imitationem obiecti extrinseci, & per hoc specificatur ab obiecto extrinseco, tanquam ab exemplari. Intellectio essentialis Dei non generatur ad imitationem ullius obiecti extrinseci, sed est primum exemplar, & prima idea, ad cuius imitationem sunt omnia extrinseca, ideoque non specificatur, sed specificat omnia obiecta extrinseca, & intelligitur in ordine ad obiecta extrinseca, non tanquam ad exemplaria specificantia, sed tanquam ad imagines specificatas.

33. Ad 5. distingo maiorem: quæ carent omni scibilitate tum extrinseca, tum intrinseca, non possunt sciri, concedo maiorem: quæ carent omni scibilitate intrinseca, sed non extrinseca, nego maiorem: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Possibilia licet non sint intrinsecè in se ipsis, tamen extrinsecè, & potentia sunt in diuina essentia potente illa producere, ideoque habent scibilitatem in essentia diuina. Proportionaliter impossibilia licet non habeant scibilitatem intrinsecam in se ipsis, tamen habent scibilitatem in suo opposito, hoc est in sua impossibilitate extrinseca, & in diuina essentia, quæ est ratio omnis possibilitatis, & impossibilitatis.

34. Ad 6. concedo maiorem, & distingo minorem: infinitum comprehendere non potest, cognoscendo partem post partem, concedo; cognoscendo omnia simul, nego; & nego consequentiam. Infinitum definitur ab Aristotele 3. phys. text. 63. *Cuius secundum quantitatem accipientibus semper est aliquid extra accipere, ideo-*

ideoque infinitum, sumendo partem post partem, finiri non potest. At infinitum sumendo omnia simul, potest quodammodo finiri. E. gr. si detur linea infinita, licet auferendo partem post partem, puta palmum post palmum, finiri non possit ablatio, auferendo illam totam simul, finiri potest ablatio. Proportionaliter infinita, cognoscendo partem post partem, comprehendi non possunt, & ut loquitur Augustinus, non possunt scientiæ comprehensione finiri; at cognoscendo omnia simul, possunt comprehendi, & scientiæ comprehensione finiri. Deus cognoscit infinita simul, ideoque illa comprehendit, & suæ scientiæ comprehensione quodammodo finit.

35. Ad 7. concedo maiorem, & distingo minorem; creaturæ continentur in Deo secundum solas perfectiones continentia præcisiue se habentē ad imperfectiones, nego minorem; continentia positiue excludente imperfectiones, concedo minorem; & nego consequentiam. Deus continet creaturas secundum omnes perfectiones cum positiua exclusionem omnium imperfectionum, ideoque comprehendens hanc suam, continentiam, cognoscit creaturas secundum omnes, & singulas perfectiones ut contentas, & secundum omnes, & singulas imperfectiones ut exclusas, & sic retorquetur argumentum.

36. Ad 8. distingo maiorem: vnum quodque si non cognoscitur per similitudinem oppositi, cognoscitur per suam similitudinem existentem in cognoscente, concedo maiorem; si cognoscitur per similitudinem oppositi, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. In Deo datur similitudo solius boni, non autem mali ut mali. Quia tamen essentia diuina est similitudo exemplaris omnis boni, exclusiua à se omnis mali, ideo per essentiam diuinam, tanquam per similitudinem boni exclusiuam omnis mali cognoscuntur omnia mala secundum omnem rationem mali. In Deo igitur dantur idæ, exemplaria, & similitudines omnis boni, sed non datur vlla idæ, & similitudo mali. Idæ enim est similitudo, ad cuius imitationem aliquid fit; sed omnia bona fiunt ad imitationem Dei, nulla mala fiunt ad imitationem Dei; ergo &c.

37. Ad 9. distingo maiorem: cognoscere impossibilia, assignando ipsis aliqua, quæ non conueniunt, est fingere, concedo maiorem: cognoscere impossibilia, purè affirmando, quod neque sunt, neque possunt esse, nisi per intellectum fingentem, est fingere, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Deus cognoscit impossibilia purè de ipsis enunciando, quæ possunt verè enunciari, hoc est quod neque sunt, neque possunt esse, sed solum possunt fingi, ideoque cognoscit impossibilia sine vlla fictione. At intellectus noster cognoscendo impossibilia fingit, quia cognoscit illa ad modum entium.

QVÆSTIO XLIII.

*Verum, & quo pacto Deus ab æterno viderit
contingentia futura?*

S. Th. q. 14. ar. 13. & 14.

1. **V**idetur, quod Deus ab æterno non potuerit certo cognoscere contingentia absolutè futura, puta actus bonos, aut peccata, quæ in tempore liberè faciunt homines, aut Angeli: primò, quia intellectus diuinus ab æterno ex se erat indifferens ad præsciendum, vel quod Lucifer, & Angeli erant peccaturi, vel quod erant non peccaturi; ergo cum non esset potentia formaliter libera, non potuit seipsum determinare, sed debuit ab aliquo alio determinari ad præsciendum potius, quod erant peccaturi, quam non peccaturi; sed non potest explicari, à quo potuerit determinari; ergo &c.

2. Secundò, quod posito aliquo antecedenti, non potest non sequi, sequitur, necessariò, & non liberè; sed posita æterna, adeoque antecedenti præscientia Dei de peccatis hominum, & Angelorum, peccata hominum non possunt non sequi, alioquin falsificaretur diuina præscientia, quod implicat; ergo peccata hominum, & Angelorum fierent necessariò, & sic aufertur liberum arbitrium, & Deus necessitat ad peccandum.

3. Tertiò sicut Lucifer, & Angeli mali de facto peccarunt, sic potuissent liberè non peccare; ergo sicut de facto Deus præsciuit illos peccaturos, sic potuisset præscire illos non peccaturos, adeoque potuisset habere aliam præscientiam, quam habuerit de facto; sed hoc includit quamdam mutabilitatem quoad scientiam; ergo.

4. Quarto Deus anno superiore affirmabat hunc annum non esse præsentem, neque præteritum, sed futurum; hoc anno affirmat eundem non esse præteritum, nec futurum, sed præsentem; anno sequenti affirmabit hunc eundem annum non esse amplius præsentem, neque futurum, sed præteritum; sed est impossibile, ut intellectus modo dicat aliquid esse præsens, modo dicat illud non esse amplius præsens, absque eo quod mutetur quoad cognitionem; ergo diuinus intellectus mutaretur quoad cognitionem.

5. Respondeo de fide est Deum ab æterno præsciuisse omnia futura. Sapientiæ enim 3. de diuina sapientiâ dicitur: *Signa, & monstravit, antequam fiant, & euentus temporum, & seculorum scit, præterea & de futuris astimat.* Sapientiæ 19. *Præsciebat enim futura illorum.* Eccles. 23. *Deo antequam crearentur, omnia sunt cognita.* Plura alia testimonia Scripturarum, ex quibus arguunt Patres, videri possunt apud Ruiz disp. 22. de scientia Dei sect. 2. vbi etiam affert illud Tertulliani lib. 2. contra Marcionem

nem cap. 5. *Præscientia Dei tot habet testes, quot Prophetas fecit.*

6. Hæc veritas ratione etiam naturali demonstratur. Ut enim ostensum est quæst. 14. Deus habet providentiam rerum humanarum, & unicuique in vitâ futura pro meritis retribuit præmia, vel pœnas; sed non posset retribuire, nisi sciret merita uniuscuiusque; ergo scit merita, & actus liberos uniuscuiusque; sed non potest eorum scientiam de nouo acquirere; cum sit immutabilis; ergo ab æterno præsciuit merita, & actus liberos uniuscuiusque.

7. Confirmatur: nam si Deus ab æterno non præsciuisset futura, cum de nouo non posset eorum scientiam acquirere, neque illa sciret, quando fiunt, vel postquam fuerunt facta; ergo esset insipientissimus, & ita stolidus, ut neque nunc sciret quæ fiunt, & facta sunt in mundo, & quæ nos homines scimus; ergo ne Deus dicatur ita insipiens, ut nesciat præsentia, & præterita, quæ nos scimus, debet dici ita sapiens, ut præsciat futura, quæ nos nescimus. Hic modus arguendi desumptus est ex Aristotele 1. de Anima text. 80. ubi dicit: *Accedit Empedocli insipientissimum esse Deum. Solus enim Elementorum non cognoscit ipsam discordiam; idemque repetit 3. metaph. text. 15.*

8. Contra hanc veritatem, quam ex antiquis Philopis cognouerunt Tales, Plato, & Zeno cum Stoicis errauit Tullius, qui lib. 2. de Diuinatione, & lib. 2. de Natura Deorum propè finem, dixit. *Mihi quidem videtur, neque in Deum cadere, quod sciat quod futurum est. Nam si scit, certe euenit: quod si certe euenit, nullus est casus, neque fortuna:* Ideoque de Tullio dixit Augustinus lib. 5. de Ciuit. Dei, cap. 9. quod ut confirmaret liberum arbitrium, negauit præscientiam futurorum, atque ita dum vult facere liberos, facit sacrilegos. Eundem errorem Aristoteli tribuunt plures Patres, & Scholastici. Sed Aristotelem ab hoc errore vindicat Ruiz disp. 9. de Scientia Dei, sect. 1. & disp. 23. sect. 5.

9. Difficultas est in explicando, quomodo Deus ab æterno potuerit determinari ad habendam præscientiam futurorum contingentium. Ut hoc explicetur, præmittendum est, quod cum omnes effectus creati sint contingentes respectu Dei, siquidem Deus nihil creando potuit omnes effectus creatos impedire, tamen sunt in duplici classe. In primis sunt effectus, qui ita pendent à Deo, vel solum immediatè, vel etiam mediatè per causas secundas, ut supposita voluntate Dei creandi mundum, & serie causarum secundarum, & causas secundas non impediendi, ne producant suos effectus, non possint non sequi. Tales sunt creatio mundi, & omnes effectus, qui neque mediatè, neque immediatè pendent à libero arbitrio creato. Posita enim voluntate Dei creandi mundum, & seriem causarum, cum hac voluntas sit omnipotens, & immutabilis, impossibile est, ut tempore præ-

scripto non creetur mundus, & series causarum: posita seriè causarum non liberarum, ac proinde determinatarum ad vnum, ac non indifferentium ad agendum, vel non agendum, impossibile est, ut non sequantur determinati effectus, puta motus Cœlorum: positis motibus Cœlorum ordinatissimis, non potuerunt non sequi in inferioribus vicissitudines dierum, ac noctium, æstatis, & hiemis &c. posita hac vicissitudine, non potuerunt non sequi generationes, & corruptiones; ergo à primò ad vltimùm, posita voluntate Dei creandi seriem causarum, easque non impediendi, non potuerunt non sequi omnes effectus, qui non pendent immediatè, vel mediatè à libero arbitrio creato.

10. In secunda classe sunt effectus, qui posita præcisè voluntate diuina creandi mundum, & seriem causarum, easque non impediendi, sunt indifferentes ad sequendum, vel non sequendum. Tales sunt omnes effectus, qui immediatè, vel mediatè pendent à libero arbitrio creato. E.g. posita creatione mundi, & causarum secundarum, & voluntate Dei non impediendi causas secundas, de facto sequutum est, ut Lucifer cum Angelis malis peccauerint, atque Adamum, & Euam ad peccatum induxerint: Michael autem, & Angeli boni non peccauerint, ac sequuta est, & vique ad diem iudicii sequetur series quarundam actionum, & rerum pendentium mediatè, vel immediatè à libero arbitrio Angelorum, & hominum: posita eadem creatione mundi, & eiusdem seriei causarum cum voluntate diuina illas non impediendi, potuit sequi, ut Lucifer, & Angeli mali non peccarent, Michael, & Angeli boni peccarent, & potuerunt sequi alia: innumera series actionum, & effectuum immediatè, vel mediatè pendentium à libero arbitrio hominum, & Angelorum.

11. Hoc præmissis, dicendum primò: Deus ab æterno comprehensiuè cognoscendo suam voluntatem creandi mundum, & ordinem rerum, causasque secundas non impediendi, sufficienter fuit determinatus ad cognoscendum certò contingentia futura primi generis, quæ nimirum neque immediatè, neque mediatè pendent à libero arbitrio creato. Probatur: nam sicut ego cum volo aliquid facere, experimentaliter cognosco me velle illud facere, sic Deus, qui ab æterno voluit creare in tempore mundum, & seriem causarum, illasque non impedire, ab æterno experimentaliter, & comprehensiuè cognoscit se habere talem voluntatem; sed comprehendendo talem voluntatem determinatur ad cognoscendum, quod illa posita, non potest in tempore non sequi Mundus, & series causarum; comprehendendo seriem causarum, cognoscit, quod tali serie posita, non possunt non sequi omnes, & singuli effectus, qui neque immediatè, neque mediatè pendent à causis liberis; ergo Deus ab æterno cognoscendo talem voluntatem creandi Mundum, & non impediendi causas

se-

secundas, determinatus fuit ad cognoscendum omnia futura contingentia, quæ neque immediatè, neque mediatè pendent à causis liberis.

12. Dicendum secundò: Deus ab æterno præcisè cognoscendo comprehensivè suam voluntatem creandi Mundum, & seriem causarum, non potuit sufficienter determinari ad certò cognoscenda futura contingentia, quæ immediatè, vel mediatè pendent à causis secundis liberis. Probat: nam ex præcisâ comprehensione alicuius, quo posito, aliud potest sequi, & non sequi, non potest intellectus determinari ad certò cognoscendum, quod potius sequeretur, quam non sequeretur; sed posita diuina voluntate creandi Mundum, & seriem causarum, easque non impediendi, actiones immediatè, vel mediatè pendentes à libero arbitrio potuerunt sequi, vel non sequi, e. gr. peccatum Luciferi, & Adami potuit sequi, & non sequi; ergo intellectus diuinus ex præcisâ comprehensione talis voluntatis non potuit determinari ad certò cognoscendum, quod actiones immediatè, vel mediatè pendentes à libero arbitrio creato potius essent sequuturæ, quam non sequuturæ, puta quod Angeli mali potius essent peccaturi, quam non peccaturi.

13. Hinc oritur quæstio, & dubitatur, quo pacto Deus ab æterno potuerit determinari ad certò cognoscenda futura contingentia pendentia à libero arbitrio creato.

14. Plures sunt sententiæ. Prima Prædeterminantium docet, quod quia Deus ab æterno habet voluntatem prædeterminandi omnes, & singulos actus liberi arbitrii creati, posita autem tali voluntate, impossibile est, ut non sequantur actus prædeterminati, cognoscendo hanc suam voluntatem, determinatur ad certò cognoscendum, quod sequentur omnes, & singuli actus prædeterminati: e. gr. Deus cognoscendo voluntatem prædeterminandi liberum arbitrium Magdalenæ ad conversionem, certo præsciuit Magdalenam conuertendam.

15. Secunda sententia plurium Scotistarum docet, quod quia Deus per suum decretum extrinsecum omninò antecedens determinat omnes, & singulos actus liberi arbitrii, posito autem tali decreto, impossibile est, ut non sequantur actus efficaciter voliti, Deus cognoscendo se habere hoc decretum, determinatur ad cognoscendum certò sequuturos actus decretos.

16. Vtraque sententia supponit physicam prædeterminationem, ac decretum Dei efficax omninò antecedens, & impedibile à libero arbitrio, non auferre libertatem actibus prædeterminatis, & efficaciter decretis, ideoque ad illas impugnandas deberet impugnari hoc suppositum. Sed quia de hoc puncto per Pontificias Constitutiones disputare non licet, solum dico, quod S. Thomas 4. part. quæst. 14. art. 13. docet futurum contingens non posse

certo cognosci in causa, utpotè non determinata ad vnum, adeoque debere cognosci in se ipso, & ad hoc explicandum recurrit ad præsentiam futurorum in æternitate. Verba S. Doctoris sunt. *Alio modo potest considerari contingens ut est in sua causa, & sic consideratur ut contingens nondum determinatum, quia causa contingens se habet ad opposita, & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni: unde quicumque cognoscit futurum contingens in causa sua tantum, non habet de eo nisi coniecturalem cognitionem; Deus autem cognoscit omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodque eorum est actu in seipso.*

17. Tertia sententia supponit Deum consequenter ad scientiam mediam efficaciter prædefinire omnes actus liberos bonos, ac velle permittere omnes actus malos, vel non bonos.

18. Hoc supposito, docet Deum per hoc, quod ab æterno comprehensivè cognoscat se prædefinire omnes actus bonos, & velle permittere omnes actus malos, vel non bonos, posita autem tali prædefinitione, vel permissione, non posse non sequi actus prædefinitos, ac permisos, determinari ad certò cognoscendum sequuturos omnes actus liberos prædefinitos, ac permisos.

19. Hæc sententia verum dicit, sed difficultatem non tam soluit, quam transfert. Verum dicit, quia certum est, quod Deus cognoscendo suam voluntatem prædefinitivam, vel permissivam, necessariò determinatur ad certò cognoscendum sequuturos actus prædefinitos, vel permisos. At transfert difficultatem ad aliud difficilius. Nam difficilius est quæstio, in qua quæritur, quo pacto Deus determinetur ad certò cognoscenda contingentia conditionatè futura, quam quæstio, in qua quæritur, quo pacto Deus determinetur ad certò cognoscenda contingentia absolutè futura; sed hæc opinio difficultatem de determinatio, per quod Deus determinatur ad certò cognoscenda contingentia absolutè futura, soluit, supponendo Deum habere scientiam mediam, quæ certò cognoscit contingentia conditionatè futura; ergo &c. Ut igitur quæstionem faciliorem solvamus independentè à solutione quæstionis difficilius, debemus explicare, quo pacto Deus independentè à prædefinitionibus, & permissionibus supponentibus scientiam mediam, possit determinari ad certò cognoscenda contingentia absolutè futura.

20. Quarta igitur sententia docet futuram ita esse physicè præsentia diuinæ æternitati, ut hæc physica præsentia sit sufficiens determinativum Dei ad illa semper, adeoque ab æterno cognoscenda. Tradit hanc sententiam S. Thomas pluribus in locis, & præsertim 1. parte qu. 14. art. 9. & 13. & qu. 57. art. 3. & 1. contra Gentes cap. 66. 67. & 68. cumque sequuntur Capreolus, Caietanus, Ferrar. in commentarijs locorum citatorum, ac præter multos Thomistas

plures alij, atque ex nostris Molina 1. parte disp. 13. Fonseca lib. 6. Metaph. cap. 2. qu. 4. sect. 2. & sequentibus, Ruiz disput. 28. de Scientia Dei, sect. 8. apud quem possunt videri alij plures auctores tum huius quartæ, tum quintæ sententiæ, & plura testimonia Sanctorum Patrum, & Scripturarum.

21. Quinta sententia Scoti in 1. distinct. 19. qu. unica, Durandi, Aureoli, Ocamii, Gregorij, & aliorum, quos ex nostris sequuntur Valentia, Suarius, Vasquez, & alij, quos refert Ruiz citata disputatione 28. sect. 1. docet, futura non esse physicè præsentia diuinæ æternitati, adeoque eorum præsentiam physicam non posse determinare diuinum intellectum ad illa cognoscenda ab æterno.

22. Ut decidatur quæstio, secernenda sunt certa ab incertis. Certum est primò ex dictis quæst. 20. æternitatem Dei esse durationem indiuisibilem semper, & totam simul existentem.

23. Certum est secundò, quod omnia temporalia, dum existunt, sunt præsentia diuinæ æternitati. Ratio est, quia nihil potest aliquando existere, quin tunc sit physicè præsens ei, quod tunc semper existit, eo pacto, quo nihil potest alicubi esse, quin sit præsens ei, quod ubique est.

24. Certum est tertio omnia temporalia, dum existunt, esse præsentia toti diuinæ æternitati. Ratio est, quia quod est præsens alicui indiuisibili, & partibus carenti, est præsens toti.

25. Certum est quarto, quod id, quod aliquando, & non semper existit, quando existit, ita est præsens toti æternitati, ut non sit illi præsens totaliter, & adæquatè, sed inadæquatè, & ut mensuræ excedenti. Ratio est, quia illud dicimus esse præsens totaliter alteri, quod ita illi est præsens, ut eo ipso debeat esse præsens omnibus, quibus de facto illud est, vel potest esse præsens; sed annus præsens e. gr. ita est præsens diuinæ æternitati, ut non debeat, imò nec possit esse præsens omnibus annis futuris, aut præteritis, quibus diuina æternitas potest esse præsens, ac de facto est præsens; ergo &c.

26. Dubitatur, utrum temporalia ita sint physicè præsentia æternitati, ut semper, & ab æterno sint illi physicè præsentia?

27. Respondeo negativè, si propriè loquamur. Ratio est, quia sicut temporalia sunt præsentia toti æternitati, sed non totaliter, ut explicatum est, sic sunt præsentia physicè æternitati semper existenti, sed non semper sunt præsentia æternitati, quia ly *esse semper præsentia* significat esse totaliter præsentia. Proportionaliter licet temporalia sint præsentia æternitati ab æterno existenti, non sunt illi præsentia ab æterno, quia ly *esse præsentia ab æterno*, significat præsentiam, quanta sit adæquatè præsentia æternitati semper existenti, ut per talem præsentiam possint esse præsentia, & coexistere temporibus æterno a parte ante. Potest

etiam propositio distingui, concedendo, quod temporalia sunt præsentia æternitati semper, & ab æterno specificatiuè, hoc est sunt præsentia æternitati, quæ semper, & ab æterno existit; at non sunt præsentia semper, & ab æterno reduplicatiuè, ita ut ipsa temporalia semper, & ab æterno existant.

28. Ex eo, quod temporalia non sint physicè Deo præsentia ab æterno, sequitur, quod Deus non determinatur ad temporalia ab æterno cognoscenda per hoc, quod temporalia sint physicè æternitati præsentia ab æterno. Queritur, an possit determinari ad temporalia ab æterno cognoscenda, per hoc, quod temporalia, quando sunt, non ab æterno, sed in tempore sint physicè præsentia toti diuinæ æternitati.

29. Respondendum affirmatiuè. Probatur: nam si obiectum proportionatum sit physicè præsens, & coexistat durationi, seu *nunc*, quo durat cognoscens, eiusque cognitio, cognoscens sufficienter determinatur ad illud obiectum intuitiuè cognoscendum; & si obiectum sit præsens toti *nunc* cognoscentis, cognoscens determinatur ad illud cognoscendum cognitione durante toto illo *nunc*; si obiectum sit præsens soli parti illius *nunc*, cognoscens determinatur ad intuitiuè videndum obiectum solum in parte illius durationis, seu *nunc*: e. g. si ego duro hoc anno, possum intuitiuè cognoscere quæ physicè coexistunt huic anno, & quæ coexistunt toti anno, possum cognoscere cognitione durante toto anno, quæ coexistunt uni tantum mense, vel diei huius anni, possum cognoscere cognitione durante solum per unum mensem, vel diem huius anni; sed omnia temporalia, quando existunt, sunt physicè præsentia, & coexistentia toti æternitati indiuisibili, quæ est duratio, seu *nunc*, quo durat Deus, ac diuina cognitio, quæ est idem cum Deo; ergo Deus sufficienter determinatur ad omnia temporalia intuitiuè cognoscenda cognitione durante per totam æternitatem, adeoque ad illa intuitiuè cognoscenda ab æterno.

30. Confirmatur: nam omnè cognoscens, quandoque potest de aliquo obiecto verè dicere, *nunc hoc obiectum physicè existit*, potest illud intuitiuè cognoscere; sed Deus ab æterno, & semper potest de quocunque obiecto temporali, puta de Antichristo dicere, *nunc hoc obiectum physicè existit*; ergo &c. Probatur minor: nam nunc diuinum est æternitas infinita, & indiuisibilis, at tota simul semper existens; sed Deus ab æterno, & semper potest dicere: *Antichristus in æternitate infinita, ac semper existente existit pro suo tempore*; ergo &c.

31. Ut allata ratio magis explicetur, quædam sunt opponenda. Obijcies igitur primò: sequeretur, quod si, ut aliqui dicunt, Angeli durant per æuum, hoc est per durationem indiuisibilem, & infinitam a parte post, ac totam simul existentem, ab initio creationis po-

tuit-

tuissent intuituè videre Antichristum, & omnia futura, siquidem potuissent dicere: *In nunc mei aui indivisibilis, & infiniti à parte post, & quod totum simul existit, Antichristus physice existit.*

32. Respondeo primò; concedo sequentiam, sed dico illam esse absurdam, adeoque absurdam etiam esse sententiam, quæ tribuit Angelis durationem metaphysicè indivisibilem, quæ duratio, quia propria est solius Dei, ideo solius Dei propria est cognitio intuitiva futurorum.

33. Respondeo secundò, negando sequentiam. Nam licet illa opinio dicat Angelos quoad substantiam durare per durationem indivisibilem, ac totam simul existentem, tamen asserit illos quo ad cognitionem præsertim intuitivam durare per durationes divisibiles, & proportionales durationibus obiectorum; sed cognitio non potest intuituè videre obiecta, non coexistentia suæ durationi, obiecta autem futura non coexisterent durationi Angelorum antecedenti; ergo &c. At non solum Divina substantia, sed etiam omnis Divina cognitio, utpotè quæ identificatur cum Divina substantia, durat per æternitatem indivisibilem, & infinitam, ac totam simul existentem; ergo &c.

34. Obijcies secundò; in eodem indivisibili *nunc* divinæ æternitatis temporalia aliquando sunt, aliquando non sunt; ergo in eodem indivisibili *nunc* verificantur contradictoria.

35. Respondeo, negando consequentiam. Aliquando esse, aliquando non esse, puta vno tempore, cum vna duratione intrinseca esse, alio tempore, & cum alia duratione intrinseca, non esse, non sunt contradictoria, ad quæ ex Doctrina Aristotelis l. 1. Elench. cap. 4. requiritur, ut sint affirmatio, ac negatio eiusdem pro eodem tempore; sed in eodem *nunc* divinæ æternitatis temporalia aliquando, & per vnam durationem intrinsecam existunt, aliquando per aliam durationem intrinsecam non existunt; ergo non verificantur contradictoria, ac Deus dum videt, quod in eodem indivisibili *nunc* suæ æternitatis temporalia ita sunt, ut non ab æterno sint, sed aliquando sint, aliquando non sint, non affirmat contradictoria.

36. Urgebis: abstrahendo à tempore, veræ sunt istæ propositiones, *In nunc æternitatis Petrus est, cum detur eius existentia, in nunc æternitatis Petrus non est, cum detur eius negatio*; sed hæ sunt contradictoriæ; ergo &c.

37. Respondeo, concedo maiorem, & nego minorem. Illæ duæ propositiones abstrahentes à tempore, *Petrus in nunc æternitatis existit; Petrus in nunc æternitatis non existit*, sunt indefinitæ quoad tempus; sed ex doctrina Aristotelis propositiones indefinitæ, quarum altera sit affirmativa, altera negativa, non sunt contradictoriæ, quia possunt verificari per affirmationem, & negationem diversorum, e. g. in casu nostro, per hoc quod Petrus in *nunc*

æternitatis existat pro vno tempore, non existat pro alio; ergo &c. Confirmatur ex regula Summulistarum, quod propositiones inænitæ in materia contingenti æquivalent particularibus.

38. Obijcies tertio; ex dictis quæst. 42. conclusionem 2. num. 14. Deus non potest determinari ad cognoscendum ab ullo obiecto extrinseco, sed solum à divina essentia, quæ est adæquatum obiectum formale omnis divinæ cognitionis; sed ex doctrina modò tradita sequeretur, quod Deus determinetur ad cognoscendum intuituè temporalia ab ipsis obiectis temporalibus extrinsecis; ergo &c.

39. Respondeo, distingo maiorem: Deus non potest determinari ad cognoscendum ab ullo extrinseco per modum virtutis, concedo; per modum puræ conditionis *sine qua non*, nego; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Divina essentia est adæquata virtus, & ratio ad hoc, ut Deus cognoscat omnia, quæ cognoscit, ideoque nihil distinctum à divina essentia potest determinare Deum per modum virtutis. Temporalia igitur determinant Deum solum per modum conditionis puræ. Ratio est, quia divina essentia est adæquata virtus ad hoc, ut Deus intuituè videat tanquam physice existentia in *nunc* suæ æternitatis omnia, quæ physice coexistunt *nunc* divinæ æternitatis; ergo divina essentia, ut determinet Deum ad hoc, ut videat prodictionem Iudæ e. g. coexistere physice divinæ æternitati, requiritur tanquam pura conditio, quod proditio Iudæ physice coexistat divinæ æternitati; alioquin Deus videret tanquam physice coexistens suæ æternitati id, quod illi physice non coexistit, quod repugnat.

40. Obijcies quarto; non potest Deus ab æterno determinari ad cognoscenda temporalia, nisi ab æterno existat determinativum; sed temporalia, quæ sunt determinativum, non existunt ab æterno; ergo.

41. Respondeo, distingo maiorem; nisi ab æterno existat determinativum per modum virtutis, concedo; nisi ab æterno existat determinativum per modum puræ conditionis, nego maiorem; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Determinativum per modum virtutis adæquatè ad cognoscendum intuituè ab æterno omnia, temporalia est æternitas, seu infinitum *nunc*, cui non ab æterno, sed suis temporibus coexistunt omnia temporalia; sed Deus ab æterno habet hoc infinitum *nunc*, quod identificatur cum ipsa divina essentia; ergo Deus ab æterno habet determinativum per modum virtutis, ideoque determinatur ad cognoscendum ab æterno intuituè omnia temporalia, si ponatur conditio, quod in tempore coexistant æternitati, hoc est infinito *nunc*, quod Deus habet ab æterno.

42. Instabis: determinativum per modum virtutis debet esse ab æterno; ergo etiam de-

termi-

terminantium per modum conditionis.

43. Respondeo, negando consequentiam. Disparitas est, quia nihil non existens ab æterno potest esse virtus ad hoc, vt aliquid sit ab æterno, vt per se patet; at virtus existens ab æterno ad hoc, vt determinetur ad cognoscendum intuitiue ab æterno, quod temporalia in suo *nunc* infinito, & æterno existunt physicè, non ab æterno, sed suis temporibus, potest requirere vt conditionem, quod talia temporalia existant in æterno *nunc* cognoscentis, non ab æterno, sed suis temporibus.

44. Pro complemento quæstionis respondendum est duobus quæsitis. Quæres igitur primò, vtrum etiam præscindendo à physica præsentia in æternitate, possit explicari, quo pacto Deus determinetur ad certò cognoscendum ab æterno contingentia absolutè futura?

45. Respondeo affirmatiue. Sicut enim, Deus propter infinitum lumen diuini intellectus cognoscit contingentia conditionatè futura, quæ non habent præsentiam physicam in æternitate, sic posset ab æterno cognoscere contingentia absolutè futura etiam præscindendo ab eorum præsentia physica in æternitate, vt explicabitur quæstionibus sequentibus de scientia media.

46. Quæres secundo, vtrum Deus cognoscat contingentia absolutè futura in seipsis?

47. Respondeo, quod non cognoscit in seipsis tanquam in obiecto formali, nec ita, vt vel ipsa, vel eorum species propria sit ratio cognoscendi, vt dictum est quæst. 42. conclusione 2. & 3. num. 13. 14. 15. 16. At cognoscit in seipsis, tanquam in obiectis materialibus vltimò determinantibus ad cognoscendum per modum puræ conditionis. Debet autem aduerti, quod in quæstionibus, vbi quaeritur, vtrum Deus cognoscat absolutè, vel conditionatè futura in seipsis, vel in alio, puta in decreto, sensus quæstionis non est, vtrum cognoscat in seipsis tanquam in obiecto formali, vel in ratione cognoscendi, sed solum vtrum cognoscat in seipsis, tanquam in obiectis vltimò determinantibus per modum conditionis.

48. Ad 1. iam dictum est, quod intellectus diuinus determinatur ad cognoscendum ab æterno futura contingentia ab ipsis futuris contingentibus physicè existentibus, non ab æterno, sed suis temporibus in *nunc* æternitatis, ita tamen, vt determinent non per modum virtutis, sed per modum puræ conditionis.

49. Ad 2. distingo maiorem: illud sequitur necessariò, ac non liberè, quod non potest non sequi, posito aliquo antecedenti antecedentia inimpedibilitatis, concedo; antecedentia temporis, vel æternitatis, nego; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Quod non potest non sequi, posito aliquo antecedenti antecedentia inimpedibilitatis, ita vt illud non sit impedibile à libero arbitrio, sequitur necessariò, & non liberè; at

quod non potest non sequi, posito aliquo impedibili à libero arbitrio, sequitur liberè: e.g. posito, quod ego in hac hora sedeam, non possum hac hora ambulare; si tamen possum, ambulando impedire ne sedeam, liberè hac hora non ambulo; at si non possum ambulando impedire sessionem, eo quod sim ita alligatus sedi, vt non possum me soluere, neque impedire, quin sim alligatus, necessariò non ambulo. In casu nostro, posita diuina præscientia de peccatis hominum, non possunt homines non peccare; sed quia possunt non peccando impedire, ne Deus ab æterno præsciuerit illos peccaturos, liberè peccant.

50. Vrgebis: nullum temporale potest impedire aliquid æternum; sed liberum arbitrium creatum est temporale; ergo non potest impedire præscientiam æternam Dei.

51. Respondeo, distingo maiorem: nullum temporale potest directè impedire aliquid æternum, concedo; indirectè, nego maiorem; concedo minorem; & distingo eodem pacto consequens. Liberum arbitrium temporale, impediendo directè suum peccatum, quod est conditio requisita ad hoc, vt Deus ab æterno præscierit tale peccatum, potest indirectè impedire æternam præscientiam peccati, vt magis explicabitur in quæstionibus de prædestinatione.

52. Ad 3. distingo maiorem: si Deus præsciuerit Luciferum non peccaturum, aliter se habuisset intrinsecè quoad scientiam, nego: purè denominatiue, vel extrinsecè, concedo; & nego consequentiam. Ad mutabilitatem requiritur, vt res possit intrinsecè, ac non purè denominatiue aliter se habere; sed si Deus præsciuerit Luciferum non peccaturum, aliter se habuisset purè denominatiue, vel extrinsecè, vt ex professo explicabitur in quæstione de concordia diuinæ libertatis cum diuina immutabilitate; ergo &c.

53. Ad 4. Totum id, quod Deus de præsentis anno affirmavit anno præterito, idem affirmat hoc anno, & per totam æternitatem affirmavit, & affirmabit, ideoque non mutatur. Explicatur. Deus anno præterito dicebat: annus 1676. ita coexistit toti *nunc* meæ æternitatis pro toto anno 1676. vt pro annis antecedentibus, & consequentibus non coexistat, sed pro annis antecedentibus sit futurus, pro consequentibus sit præteritus; sed hoc idem affirmat hoc anno, & semper affirmavit, atque affirmabit; ergo idem semper affirmavit, affirmat, & affirmabit.

54. Ad argumentum in forma, distingo maiorem: Deus anno superiore dicebat annum 1676. non esse præsentem, nec præteritum, sed futurum, respectu certorum terminorum, hoc anno affirmat illum non esse futurum, neque præteritum, sed præsentem, respectu eorundem terminorum, nego; respectu diuersorum terminorum, respectu quorum pro tota æternitate idem affirmat, concedo maiorem; distingo eodem pacto minorem;

rem; & nego consequentiam. Anno superiore Deus affirmabat annum 1676. non esse præsentem, nec præteritum, sed futurum respectu anni 1676: hoc idem affirmat hoc anno, & semper affirmavit, & affirmabit; ergo istam affirmationem nunquam mutat, sed semper in ea immutabilis perseverat. Idem potest applicari omnibus alijs affirmationibus, & negationibus; ergo quoad nullas mutatur.

QVÆSTIO XLIV.

Virum Deus certo, & determinatè cognoscat conditionata contingentia, hoc est quid esset sequiturum, posita Hypothesi, ex qua posset sequi vel hoc, vel oppositum.

1. **V**idetur Deus non certo, sed solum coniecturaliter cognoscere talia conditionata, e.g. quid esset facturus Iudas, si postquam prodidit Christum, vocatus fuisset ad poenitentiam vocatione, qua posita, potuisset liberè consentire, & conuertere, vel dissentire, & non conuertere. Primò quia Semipelagiani fuerunt primi inuectores scientiæ conditionatæ, eaque vti sunt ad conciliandam libertatem cum gratia; Augustinus verò lib. 1. de prædestinatione Sanctorum cap. 13. & Prosper in Epistola ad Augustinum, quæ præmittitur illis libris, hanc scientiam reiecerunt ex eo, quia Deus præsciuiisset ut futura, quæ nunquam sunt futura.

2. Secundò, ut scientia conditionata esset certa, & infallibilis, deberet videre necessariam, & infallibilem connexionem conditionis cum conditionato; sed cognitio, qua Deus videt e.g. quod si Iudas vocatus fuisset ad poenitentiam tali vocatione, poenitentiam egisset, videt solum contingentem, & fallibilem connexionem vocationis, quæ est conditio, cum poenitentia, quæ est obiectum conditionatum; ergo non est certa, sed solum coniecturalis.

3. Tertiò, si Deus haberet cognitionem, qua cognosceret, quod si Petrus vocaretur tali vocatione, conuerteretur, per talem cognitionem non certificaretur, utrum Petrus esset absolute vocandus, vel non vocandus, conuertendus, vel non conuertendus, adeoque remaneret suspensus circa positionem absolutam conditionis, & obiecti conditionati; sed repugnat, ut Deus remaneat hoc pacto suspensus; ergo &c.

4. Quartò, qui habet actum conditionatum, concipit conditionem, & obiectum ut existentia, licet non existant; sed concipere non existentia tanquam existentia est fingere; ergo Deus fingeret, quod repugnat.

5. Quintò repugnat intellectui, ut simul cognoscat aliquid ut futurum conditionate, & ut futurum absolute; sed Deus ab æterno

simul cognouisset Sanctum Petrum absolute vocandum, & conuertendum, & quod si vocaretur, conuerteretur; ergo &c.

6. Sextò Deus non potest habere scientiam, ad quam habendam, vel non habendam ita est indifferens, ut neque à se ipso, neque ab alio possit determinari; sed talis est scientia conditionata, de qua agimus; ergo &c.

7. Respondeo, quod conditionatum duplex est, necessarium, & contingens. Conditionatum necessarium est, quod habet necessariam connexionem cum hypothesi, seu conditione, ita ut impossibile sit poni hypothesim, & non poni conditionatum. Conditionatum contingens est, quod habet contingentem connexionem cum hypothesi, ita ut hypothesi, seu conditio possit coniungi tam cum existentia, quam cum non existentia, conditionati: e.g. cum dicitur, *si Iudas fuisset prædestinatus, fuisset saluatus*, affirmatur conditionatum necessarium, quia est impossibile, ut ponatur hypothesi prædestinationis Iudæ, & Iudas non saluetur. E conuersò cum dicitur, *si Iudas vocatus fuisset ad poenitentiam tali vocatione, liberè poenitentiam egisset*, affirmatur conditionatum contingens, quia posita tali vocatione, Iudas potuisset poenitentiam agere, vel non agere. Ad conditionatum necessarium in ratione conditionati nihil refert, quod sit effectus secundum se necessarius, vel contingens, aut liber, neque quod sit effectus, seu causa conditionis, neque quod sequatur ex conditione necessitate antecedenti, vel consequenti, sed solum attenditur, quod habeat necessariam connexionem cum conditione, ita ut conditione posita, non possit non poni: e.g. cum dicitur, *si Iudas vocatus fuisset efficaciter, liberè poenitentiam egisset*, poenitentia Iudæ, licet secundum se contingens, & libera, tamen est conditionatum necessarium, quia sequitur necessario necessitate consequenti ex hypothesi vocationis efficaci ut efficaci, cum sit impossibile, ut Iudas efficaciter vocaretur ad poenitentiam, & non ageret poenitentiam. Rursus cum dicitur: *si Iudas egisset poenitentiam, vocatus fuisset vocatione efficaci*, affirmatur conditionatum necessarium, quod non est effectus, sed causa conditionis. Vocatio enim, efficax, quæ est obiectum conditionatè affirmatum, non fuisset effectus, sed causa poenitentiae, quæ est hypothesi. Hæc autem debent diligenter aduertiri, ne confundantur conditionata necessaria, quæ affirmantur, aut negantur per scientiam simplicis intelligentiæ, cum conditionatis contingentibus, quæ affirmantur, aut negantur per scientiam mediam.

8. Conditionatum contingens duplex est. Primum est, cuius conditio nihil confert ad positionem conditionati. Secundum est, cuius conditio confert ad positionem conditionati, & est eius causa, vel constitutum causa in actu primo. Exemplum primi est: *Si Turca saltaret Constantinopoli, Petrus oraret Rome*. Solutio enim Turcæ nihil videtur conferre ad oratio-

orationem Petri. Exemplum secundi est: si Iudas vocatus fuisset tali vocatione, poenitentiam egisset. Vocatio enim conduxisset ad poenitentiam, & fuisset ipsius causa.

9. Certum est apud omnes, quod Deus comprehendendo seipsum per scientiam simplicis intelligentiæ, antecederet ad omnium suum decretum liberum cognoscat omnia, conditionata necessaria. Ratio ex nostris principiis, est quia Deus comprehendendo seipsum, cognoscit omnes veritates identificatas cum diuina essentia; sed omnes veritates necessariae identificantur cum diuina essentia; ergo &c.

10. Circa conditionata contingentia, præsertim quorum conditio confert ad positionem conditionati, duplex est controuersia. Prima, quæ est faciliior, & examinabitur hac quæstione, est, vtrum Deus certò illa cognoscat. Secunda, quæ est difficilior, & examinabitur quæstione sequenti, est, per quam scientiam illa cognoscat, hoc est, vtrum cognoscat contingentia conditionata in suis decretis liberis absolute existentibus, vel antecederet ad omnia decreta libera absolute existentia. Et quia scientia, qua Deus cognoscit veritates necessarias, est scientia simplicis intelligentiæ; scientia, qua cognoscit veritates contingentes fundatas in decretis absolute existentibus, est scientia visionis; scientia, qua cognoscit veritates contingentes antecederet ad omnia sua decreta libera, cum supponat scientiam simplicis intelligentiæ, & antecedit omnia decreta libera, adeoque scientiam visionis fundatam in decretis, est inter vtramque media, ideo per hanc secundam quæstionem quæritur, vtrum Deus cognoscat conditionata contingentia per scientiam visionis, vel per scientiam mediam.

11. In prima igitur quæstione, dicendum contra Petrum de Medina in Tomo de Auxilijs disp. 2. & contra antiquos prædeterminantes ab ipso citatos, cum sententia recepta iam in omnibus scholis catholicis tum admittentium, tum negantium physicam prædeterminationem: Deus habet scientiam certam omnium conditionatorum contingentium, quorum conditio confert ad positionem conditionati, ideoque certissimè scit, quid esset futurum liberum arbitrium vniuscuiusque, si poneretur in omnibus circumstantijs, in quibus potest poni.

12. Probatur primò ex Scripturis. Primus locus est: Matthæi 11. & Lucæ 10. Christus dixit: *væ tibi Corozaim: væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro, & Sydone facta fuissent quæ facta sunt in vobis, olim in cinere, & cilicio poenitentiam egissent; ergo Christus sciebat hoc conditionatum contingens, quod in illa hypothesi Tyrij, & Sidonij poenitentiam egissent.*

13. Secundus locus est: primo Regum, cap. 23. *Consuluit David Dominum, si tradent me viri Ceila in manus eius (hoc est Saulis) & si descendet Saul? & dixit Dominus, descendet, & tra-*

dent; ergo sciebat Deus, quod si David commisisset se viris Ceila, ipsi tradidissent eum in manus Saul.

14. Tertius locus est: 1. Regum cap. 11. dicitur: *Rex Salomon adauit mulieres alienigenas de gentibus, super quibus dixit Dominus filiis Israel: non ingrediamini ad eas: certissimè enim auerterent corda vestra, ut sequamini Deos earum; ergo Deus sciebat, quod si Israelitæ duxissent mulieres alienigenas, auerterent eos ad Idololatram.*

15. Dices: in loco citato *væ tibi &c.* in textu græco additur particula, *an* quæ latine idem sonat, ac *forte*: & sensus est; *forte in cinere, & cilicio poenitentiam egissent*: immò particula *forte* exprimitur etiam per verba sequentia: *si in Sodomis facta fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, forte mansissent vsque ad hanc diem*: sed particula *forte* significat cognitionem non certam, sed coniecturalem, ac cætera loca scripturæ explicanda sunt in eodem sensu; ergo &c.

16. Sed contra primò, quia vt notant Iansenius cap. 47. concordia, Cornelius, & Tietmannus in cap. 11. Matthæi, particula græca, *an* non est dubitantis, sed significat *utique*, & est vox affirmantis, ac seriò aliquid asseuerantis. Secundò contra est, quia vt in illud Hieremiæ 26. *Noli subtrahere verbum, si forte audiant*, docet Sanctus Hieronymus; *Verbum ambiguum forsitan, Maiestati Domini non potest conuenire, sed nostro loquitur affectu, ut liberum hominis seruetur arbitrium*: idemque communiter docent Augustinus, Gregorius, Chrysostomus, & Ambrosius, qui videri possunt apud Vasquez 1. parte, disput. 87. cap. 2.

17. Probatur secundò conclusio ex Patribus. Augustinus lib. 2. de bono perseuerantiæ, cap. 9. dicit: *Certè poterat illos Deus præsciens esse lapsuros, antequam id fieret, auferre de hac vita*; ergo Sanctus Augustinus docet præscire Deum, quod aliqui iusti, si diutius viuerent, essent lapsuri, & peccaturi. Sanctus Prosper resp. 8. ad excerpta Genuesium, proposita quæstione, cur Deus præsciens Bethsamitas non credituros, Tyrios, & Sydonios credituros, fecerit miracula apud Bethsamitas, non autem apud Tyrios: Respondet quæstionem remittens ad occulta iudicia Dei, dicens: *manifestissimè scimus, & verum esse quod dixit, & iustum esse quod fecit*. Eodem pacto eandem quæstionem soluit Anselmus in commentario eius loci, dicens: *Quare noluit gratiam offerre ijs, qui consensuri erant? ipse nouit, qui omnia nouit*. Plura alia testimonia Scripturarum, & Patrum videri possunt apud Suarium in opusc. 15. & tomo 1. de gratia Prol. 2. cap. 3. Vasquez 1. parte disp. 87. Ruiz disp. 65. & 66. de Scientia Dei, aliosque nostros Auctores.

18. Tertio probatur ratione. Ad perfectionem enim diuinæ Sapientiæ, & Prouidentiæ spectat, vt Deus certissimè sciat conditio- nata contingentia; ergo &c. Probatur prima pars antecedentis: ad perfectionem enim diui-

na sapientiæ spectat, vt ad nullam quæstionem respondere debeat *nescio*, vel *dubito*; sed inter alias quæstiones proponibiles Deo, sunt in quibus quæritur, quid esset factum liberum arbitrium in qualibet hypothesi, & de facto David interrogauit Dominum, quid essent Ceditæ facturi, si se tradidisset in manus eorum: ad omnes verò tales quæstiones deberet Deus respondere *nescio*, vel *dubito*, nisi haberet certissimam scientiam conditionaliter contingentium; ergo &c. Probatur iam secunda pars antecedentis. Ad perfectionem enim prouidentia spectat, vt qui debet adhibere media ad aliquem finem, conditionatè præsciat, an si adhibuerit talia media, sit obtenturus, vel non obtenturus finem: e.g. vt medicus perfectè prouideat ægroto, antequam adhibeat remedia, scire debet, an si adhibuerit talia remedia, ægrotus sit sanandus, vel interficiendus; & quia medici sæpè non id certò sciunt, ideo prouidentia medicorum sunt incertæ, & coniecturales; sed Deus adhibet media vocationum, inspirationum &c. ad mouendum liberum arbitrium ad hos, vel illos actus; ergo.

19. Ex dictis patet sententiam negantem. Deo certam scientiam contingentium conditionatorum esse affinem errori neganti Deo certam scientiam contingentium absolutorum. Vtraque enim iniuriam infert diuinæ sapientiæ, ac prouidentia.

20. Ad 1. distinguo maiorem: Semipelagiani fuerunt primi inuectores scientiæ conditionatæ, qua Deus conditionatè videat actus faciendos ex viribus naturæ, qui actus absolutè mereantur primam gratiam, concedo; qua Deus videat actus faciendos ex viribus gratiæ, ac non merentes primam gratiam, sed causandos à gratia danda sine vllò merito, nego: ac dico, quod illam negarunt Augustinus, & Patres, ac nostram admiserunt. Explicatur. Semipelagiani docuerunt primam gratiam dari ex meritis, ne alioquin si Deus sine vllò merito vni daret primam gratiam, alteri negaret, esset acceptator Personarum. Sanctus Augustinus, Sanctus Prosper, & alij opposuerunt exitum infantium, quorum vnus baptizatur, & statim moritur, ideoque accipit primam gratiam, & vitam æternam sine vllò merito, alter moritur ante baptismum sine vllò demerito, absque eo quod Deus sit acceptor Personarum; ergo idem dicendum de adultis. Semipelagiani vt vitarent argumentum Augustini, addiderunt primo errori alium errorem, & dixerunt, infantes, qui baptizantur, & statim moriuntur, accipere primam gratiam, & salutem in præmium bonorum operum, quæ Deus videt illos facturos, si diutius viuerent: infantes verò, qui moriuntur ante baptismum, priuari prima gratia, & salute in pœnam peccatorum, quæ Deus videt illos facturos, si diutius viuerent. Contra hos Augustinus, alijque Catholici obiecerunt, quod Deus absolutè præmiaretur merita, quæ non

sunt merita, puniret peccata, quæ non sunt peccata. Actus enim, qui non sunt futuri, sed essent, non sunt merita vllius præmi, vel pœnæ, sed essent merita, si ponerentur. Addiderunt, quod Deus præsciret futura, quæ non sunt futura. Deus enim absolutè præmiatur, & punit solum illa merita, quæ præscit esse absolutè futura; sed præmiatur, & punit hæc, quæ non sunt absolutè futura; ergo scit futura, quæ non sunt futura. Cæterum admittit Sanctus Augustinus Deum præscire vt conditionatè futura, quæ non sunt absolutè futura, vt patet ex innumeris locis, & præsertim ex citato in secunda probatione.

21. Infertur scientiam conditionatam Semipelagianorū esse contrariam nostræ. Contraria enim ab Aristotele 5. Metaph. cap. 10. definiuntur: *Qua in eodem genere maximè differunt*; sed scientia conditionata Semipelagianorum, & nostra ita conueniunt in genere scientiæ conditionatæ, vt in hoc genere maximè differant: ergo &c. Probatur minor: nam scientia, qua Deus cognoscat actus faciendos ex virtutibus naturæ, qui actus absolutè mereantur primam gratiam, maximè differt à scientia, qua conditionatè videat actus faciendos ex viribus gratiæ, ac non merentes primam gratiam, sed causandos à gratia sine vllò merito danda; sed prima est scientia Semipelagianorum, secunda est nostra; ergo &c. Ad do, quod nos, & Semipelagiani scientia conditionata vtimur ad fines contrarios. Illi enim utebantur scientia conditionata ad saluandum, quod Deus daret primam gratiam ex meritis; nos illa vtimur ad saluandum, quod Deus sine vllò nostro merito dat nobis primam gratiam, per quam mereamur. Primam scientiam, & eius vsum inuenerunt Semipelagiani in proprio cerebro: secundam, & eius vsum inuenit Molina in Scripturis, & Sanctis Patribus.

22. Ad 2. distinguo maiorem: vt scientia conditionata esset certa, & infallibilis infallibilitate fundata in ipsa natura conditionis, deberet videre necessariam, & infallibilem connexionem conditionis cum conditionato, concedo maiorem; vt esset certa infallibilitate fundata non in natura conditionis, sed in aliquo alio, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Infallibilitas scientiæ conditionatæ non fundatur in natura conditionis, sed in aliquo alio. In quo autem fundetur, explicandum quæstione sequenti.

23. Ad 3. concedo, quod Deus per scientiam conditionatam præcisè non certificatur de absoluta positione, vel non positione conditionis, & conditionati, sed nego, quod per hoc remaneat suspensus. Ad suspensionem enim non sufficit, vt intellectus pro aliquo signo rationis præscindat ab existentia, vel non existentia absoluta obiecti, sed requiritur ulterius, vt pro aliquo instanti reali habeat negationem cognitionis determinantis de existentia,

T

tia,

tia, vel non existentia obiecti; sed Deus hanc negationem neque habet, neque potest habere; ergo &c. Addo argumentum non impugnare specialiter scientiam conditionatam, sed impugnare vniuersaliter omnem scientiam præscindentem ab existentia, vel non existentia obiecti, & tamen certum est apud omnes Deum per scientiam simplicis intelligentiæ cognoscere possibilia, præscindendo ab affirmatione eorum existentia, & hanc cognitionem præcisiuam esse necessariam ad hoc, vt Deus per illam dirigatur ad liberam electionem obiectorum. Nemo enim potest dirigi ad liberam electionem per cognitionem, qua videt determinatè dari vnā partem contradictionis.

24. Ad 4. Si noster intellectus per cognitiones conditionatas concipit conditionem, & obiectum conditionatum ad modum existentium, adeoque fingit, id accidit propter nostram imperfectionem; sed intellectus diuinus est perfectissimus; ergo sicut cognoscit possibilia non ad modum existentium, sic cognoscit conditiones, & obiecta conditionata non ad modum existentium, adeoque sine vlla fictione.

25. Ad 5. distinguo maiorem: est absurdum, vt intellectus habeat simul cognitionem conditionatam, & absolutam, ita vt cognitio conditionata ordine saltem virtuali naturæ præcedat electionem, cognitio absoluta sequatur electionem, nego maiorem: alio pacto, transeat; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Cum quis peccat, habet cognitionem conditionatam, qua cognoscit, quod si fecerit talem actionem, male faciet, & peccabit, & simul habet cognitionem absolutam, quod facit talem actionem, ac male facit, & peccat, neque hoc est absurdum, quia cognitio conditionata præcedit electionem, cognitio absoluta sequitur electionem; ergo vt Deus operetur ex perfecta prouidentia, ante electionem debet habere cognitionem conditionatam, post electionem debet habere cognitionem absolutam, vt ostensum est.

25. Ad 6. Quod sit determinatiuum intellectus diuini ad certo cognoscenda conditionata contingentia, explicandum est quæstione sequenti.

27. Potest quæri, vtrum Deus sciat etiam, quid ipsemet esset facturum cum hac, vel illa scientia media; quid faceret sub conditionibus disparatis, vel impossibilibus; & per quam scientiam hæc cognoscat. Sed hæc explicanda sunt quæstione 46. per totam, & num. 21. & sequentibus.

QVÆSTIO XLV.

Virum Deus cognoscat conditionata contingentia creaturis libera per scientiam visionis in decreto, vel per scientiam mediam independentem ab omni decreto absolute existenti?

1. **V**idetur primum, non secundum: primo quia diuisio scientiæ diuinæ in scientiam simplicis intelligentiæ, qua Deus cognoscat veritates necessarias, & in scientiam visionis, qua cognoscat veritates contingentes in decretis liberis absolute existentibus, est adæquata, & per membra contradictoria, & vt talis traditur à Magistro sententiarum, à S. Thoma, & ab omnibus antiquis Scholasticis; sed si Deus cognosceret contingentia conditionata independentem à decretis absolute existentibus, illa diuisio non esset adæquata, sed daretur in Deo tertia scientia media; ergo &c.

2. Secundò auctoritates, & rationes quæstione superiore allatæ ad probandum Deum cognoscere contingentia conditionata, non probant Deum illa cognoscere independentem à decretis; ergo non probant scientiam mediam. Probat autem antecedens, primo de auctoritatibus. Testimonia enim Scripturarum probant quidem Deum ab æterno præscuisse, quod Tyrus poenitentiam egissent, si vidissent miracula Christi &c. sed non probant, quod Deus id præsciuerit independentem à decreto prædeterminante Tyrios ad poenitentiam, si vidissent talia miracula; si autem negatur tale decretum prædeterminatiuum, nihilominus Deus potuit præscire, quid Tyrus essent facturi per scientiam visionis, per quam videbat actus liberos, quos Tyrus absolute exercebant, audita fama miraculorum Christi: & similiter potuit videre, quod Ceilitæ essent tradituri David in manus Saul, per scientiam visionis, per quam videbat actus, quos Ceilitæ de facto exercebant circa David. In actibus enim, quos liberum arbitrium absolute exercet in aliquibus circumstantiis, potest Deus videre, quos actus exerceret in omnibus alijs circumstantiis. Probat etiam, quod neque rationes probent scientiam mediam. Rationes enim desumuntur ex eo, quod ad perfectionem diuinæ sapientiæ, ac prouidentie spectat, vt Deus certo sciat contingentia conditionata; sed vt Deus sit perfectissimè sapiens, ac prouidens, non requiritur, vt illa cognoscat independentem à decreto, sed sufficit, vt cognoscat in decreto: e. g. Deus potuit perfecte prouidere saluti David, siue sciuerit Ceilitas tradituros David in actibus absolutis, quos de facto exercebant Ceilitæ, siue sciuerit independentem à talibus actibus; ergo &c.

3. Quarto est impossibile, vt potentia indif-

differeus ad plures actus, ac non potens se ipsam determinare, habeat potius unum, quam alterum ex talibus actibus, nisi determinetur ab aliquo alio; sed intellectus diuinus est indifferens ad cognoscendum, vel quod si Tyrij vidissent miracula Christi, fuissent conuersi, vel quod non fuissent conuersi, & non potest se ipsum determinare, cum non sit liber; sola verò potentia libera, licet sit indifferens in actu primo, habet virtutem determinandi se ipsam in actu secundo; ergo est impossibile, ut intellectus diuinus determinatè cognoscat, quod Tyrij conuerterentur, nisi ad hoc cognoscendum determinetur ab aliquo alio; sed si hæc cognoscit in decreto per scientiam visionis, iam apparet, quod determinatur à potentia libera per ipsum decretum liberum: si vero hæc cognoscit ante omnia, decreta libera, non est vnde determinetur; ergo.

4. Quintò Deus debet cognoscere contingentia conditionata, prout essent, si ponerentur; sed si ponerentur, essent dependentes ab aliquo diuino decreto intentionis, vel permisso; ergo.

5. Respondeo, quod in hac quæstione Auctores abierunt in varias sententias proportionales ijs, quas retulimus quæst. 43. agentes de cognitione contingentium absolute futurorum.

6. Prima igitur sententia prædeterminatium docet Deum cognoscere conditionata, contingentia per scientiam visionis in suis decretis absolute existentibus, per quæ conditionatè vult, ut si liberum arbitrium constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, physicè prædeterminaretur ad faciendos certos actus: e. g. Deus ab æterno decreuit, ut si Tyrij viderent miracula Christi, prædeterminarentur physicè ad agendam poenitentiam; sed posito hoc decreto, impossibile est, ut si Tyrij viderent miracula Christi, non prædeterminarentur, ac non agerent poenitentiam; ergo Deus per scientiam visionis, qua videt hoc suum decretum, certo cognoscit, quod si Tyrij vidissent miracula Christi, poenitentiam egissent; sed Deus habet decreta, per quæ vult, ut si liberum arbitrium constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, prædeterminaretur ad faciendos certos actus; ergo per scientiam visionis, qua videt sua decreta, certo cognoscit, quid facturum esset liberum arbitrium, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo.

7. Affinis est secunda sententia quorundam Scotistarum, qui docent Deum hæc videre in suis decretis conditionatis, quibus vult, ut si liberum arbitrium constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, determinaretur ad certos actus, non quidem per physicam prædeterminationem libero arbitrio intrinsecam, sed per decretum extrinsecum diuinum omnino antecedens, & inimpedibile.

8. Vtraque sententia rejici posset, supponendo, ac probando ex tractatu de Gratia efficaci, quod si liberum arbitrium positum in hoc, vel illo actu primo proximo, determinaretur ad agendum per physicam prædeterminationem, vel per decretum Dei extrinsecum omnino antecedens, & inimpedibile ab ipso libero arbitrio, eo ipso ageret non liberè; ergo Deus per scientiam visionis in decreto conditionato prædeterminandi liberum arbitrium ad vnā partem contradictionis, posset quidem videre, quid liberum arbitrium esset facturum non liberè, sed non posset videre, quid esset facturum liberè, adeoque non soluitur quæstio, in qua quæritur, per quam scientiam Deus videat, quid liberum arbitrium facturum esset liberè, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo. Sed quia per Pontificias constitutiones non licet disputare de hac controuersia circa Gratiam efficacem, his omisissis, pergitur ad explicanda reliqua de scientia media.

9. Tertia sententia docet ad perfectionem diuinæ Sapientiæ, & Prouidentię sufficere, ut Deus videat in actibus, quos liberum arbitrium de facto exercet, quid esset facturum, si poneretur in alijs circumstantijs: adeoque non esse necessariam scientiam mediam, per quam conditionata contingentia certo cognoscat independentes ab omnibus actibus diuinis, vel nostris absolute existentibus.

10. Dicendum cum quarta sententia, quam cum Molina docent omnes auctores Societatis, ac plures alij: ad perfectionem diuinæ Sapientiæ, & Prouidentię non sufficit scientia visionis, per quam Deus in suis, vel nostris actibus liberis absolute existentibus videat, quid liberum arbitrium creatum facturum esset, si poneretur in alijs circumstantijs, sed requiritur, ut id cognoscat per scientiam mediam independentem ab omni suo, vel nostro actu libero absolute existente.

11. Probatur: nam ad perfectionem diuinæ Sapientiæ spectat, ut Deus non solum sciat, quid in alijs circumstantijs essent liberè facturæ creaturæ intellectuales, quæ de facto existunt, atque exercebunt aliquem actum liberum, sed etiam ut sciat, quid essent liberè facturæ creaturæ intellectuales, quæ nunquam existunt, vel pro statu viæ nullum exercebunt actum liberum; sed quid essent facturæ creaturæ, quæ nunquam existunt, non potest Deus videre in illo earum actu libero absolute existente; siquidem nullus earum actus liber absolute existit; ergo ad perfectionem diuinæ Sapientiæ spectat, ut id videat per scientiam mediam independentem ab omni libero earum actu absolute existente. Probatur maior: ad perfectionem enim diuinæ Sapientiæ spectat, ut Deus ad nullam quæstionem debeat respondere *nescio*, vel *dubito*; sed si Deus nesciret, quid creaturæ intellectuales, quæ de facto non existunt, facturæ essent liberè, si existerent, & constituerentur in hoc, vel illo actu primo

Proximo, ad quæstiones, quibus hæc quærun-
tur, deberet respondere *nescio*, vel *dubito*; ergo
&c.

12. Confirmatur, quia alioquin si Deus ni-
hil creasset, cum nullus actus liber creaturæ
absolutè existeret, Deus nesciret, quid creaturæ
essent liberè facturæ, si crearentur, & constitue-
rentur in hoc, vel illo actu primo proximo.

13. Rursus ad perfectionem diuinæ prou-
identia spectat, ut Deus ad electionem, qua
liberè decernit creare, vel non creare has, vel
illas creaturas intellectuales, easque constitue-
re in hoc, vel illo actu primo proximo, diri-
gatur à scientia, per quam cognoscat condi-
tionatè, quid essent liberè facturæ, si crearen-
tur, & ponerentur in hoc, vel illo actu primo
proximo; sed scientia, per quam Deus dirigat
ad liberam electionem creandi, vel non
creandi &c. non potest supponere creaturam
ut creatam, & iam existentem, & ut absolu-
tè exercentem aliquem actum liberum; ergo
ad perfectionem diuinæ prouidentia spectat,
ut Deus, quid creaturæ intellectuales facer-
ent, si ponerentur in his, vel illis circumstan-
tijs, cognoscat per scientiam non supponen-
tem ullum actum absolutè existentem, quam
scientiam vocamus mediam.

14. Confirmatur, quia Deus debet ordi-
nare ex perfecta prouidentia illum ipsum pri-
mum actum liberum, in quo ut absolutè exi-
stente per aduersarios cognoscit alios actus li-
beros conditionatos; e. g. si supponamus De-
um vidisse in actibus absolutis, quos Tyrj
exercuerunt, audita fama miraculorum Chri-
sti, quod egissent poenitentiam, si vidissent
miracula Christi, nihilominus Deus illos ac-
tus liberos, quos Tyrj absolutè exercuerunt,
deberet ordinare ex perfecta prouidentia; er-
go ad ponendos Tyrjos in eo actu primo pro-
ximo, in quo tales actus exercuerunt, debuit
dirigi ex cognitione, qua videbat, quid essent
facturi, si ponerentur in tali actu primo. Vel
ergo hoc vidit in aliquibus alijs actibus liberis,
ac de ijs redit difficultas, & proceditur in infi-
nitum; vel vidit independentè ab omnibus
actibus liberis absolutè existentibus, & vidit
non per scientiam visionis, sed per scientiam
mediam; ergo ad perfectionem diuinæ prou-
identia ordinantis etiam primos actus liberos
necessaria est scientia media.

15. Ad 1. Antiqui Scholastici, cum
Magistro, & S. Thoma diuiserunt scientiam
diuinam in scientiam veritatum necessaria-
rum, quam appellarunt simplicis intelli-
gentia, & in scientiam veritatum non ne-
cessariarum, quam appellarunt scientiam
visionis; & hæc diuisio est adæquata, &
per membra contradictoria, ideoque scien-
tia media, cum sit scientia veritatum condi-
tionatarum non necessariarum, reducitur
ad scientiam visionis latè sumptam, prout
sumitur ab antiquis. Scientia visionis latè
sumpta potest subdividi in scientiam visionis
strictè sumptam, per quam Deus cognoscit

veritates non necessarias dependentè ab aliquo
decreto, vel actu libero absolutè existente, & in
scientiam, quam vocamus mediam, qua co-
gnoscat veritates conditionatas non necessari-
as independentè ab omni actu libero absolu-
tè existente. Vtrique scientia datur, & re ip-
sa admittitur ab antiquis, ut probatum est,
ideoque nostra sententia non repugnat do-
ctrinæ antiquorum, sed illam magis expli-
cat.

16. Dices: obiecta vel absolutè existunt,
vel absolutè non existunt, nec datur medium;
ergo scientia Dei vel cognoscit obiecta ab-
solutè existere, vel absolutè non existere, nec
datur medium; ergo non datur scientia me-
dia, quæ neque cognoscat obiecta absolutè exi-
stere, neque absolutè non existere.

17. Respondeo hoc argumentum impu-
gnare etiam scientiam simplicis intelligentia,
per quam Deus cognoscit possibilia, abstra-
hendo ab hoc, quod existant, vel non existant.
Respondeo secundò directè, concedo antecede-
ns, & nego consequentiam. Licet enim,
inter hæc duo *Obiectum contingens existit*, *obie-*
ctum contingens non existit, cum sint affirmatio,
& negatio contradictoria, non detur medium,
tamen inter hæc duo, *Cognitio cognoscit de obie-*
cto, quod absolutè existit; *cognitio cognoscit de obie-*
cto, quod absolutè non existit, cum utrumque sit
affirmatio cognitionis, datur medium, quod
est cognitio cognoscens obiectum conditiona-
tè existere, & abstrahens ab hoc, quod abso-
lutè existat, vel non existat. Hinc patet, quo
pacto sit verum, quod diuisio scientia fundari
debeat in diuisione obiectorum. Dico,
quod debet fundari in diuisione obiectorum ut
scibilem, non autem in diuisione obiecto-
rum naturaliter sumptorum; & quia de obie-
ctis non solum potest sciri, quod sint possibi-
lia, vel quod absolutè existant, aut non exi-
stant, sed etiam quod positis quibusdam con-
ditionibus, existerent, vel non existerent, ideo
in obiectis ut scibilibus fundari potest scientia
media.

18. Ad secundum: testimonia Scriptura-
rum probant Deum cognoscere poenitentiam
conditionatam Tyrjorum, & non in decreto
prædeterminatio. Christus enim obiurgat
duritiem cordis Iudæorum, eo quod acceptis
tot auxilijs, non agerent poenitentiam, cum
Tyrj si accepissent talia auxilia, poenitentiam
egissent; sed si cognouisset poenitentiam Ty-
riorum in decreto prædeterminatio, vana
esset hæc obiurgatio, siquidem Iudæi potuis-
sent respondere, quod Tyrj poenitentiam e-
gissent, quia accepissent prædeterminationem,
quam nos non accepimus, & quam si accipe-
remus, etiam nos poenitentiam ageremus; er-
go &c. Licet autem fortasse ex hoc testimo-
nio, si in Tyro &c. non satis probetur Deum co-
gnouisse poenitentiam Tyrjorum independen-
tè ab aliquo eorum actu absolutè existente,
tamen per alia testimonia Scripturarum, &
Patrum probatur scientia media, & præsertim
per

per illud: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius*, quod à Sanctis Patribus applicatur etiam infantibus, quos Deus rapit, prævideus peccata, quæ facerent, nisi raperentur, cum non possit Deus talia peccata prævidere in vilo a. tu libero absolute existente talium infantium. Quo ad rationes satis dictum est in resolutione quæstionis.

19. Ad 3. concedo maiorem, & nego minorem, ac dico, quod intellectus diuinus per modum puræ conditionis determinatur ad cognoscendum contingentia conditionata per hoc, quod illa essent, si poneretur conditio. Explicatur. Deus per suam infinitam virtutem cognoscitivam determinatur ad cognoscendum, quod sunt omnia, quæ sunt, quod non sunt omnia, quæ non sunt, & quod possitis quibusdam conditionibus, essent omnia, quæ essent, ideoque ut cognoscat, quod essent, sufficit, quod essent, & non requiritur aliud determinativum.

20. Dices præterea: quod nihil est non potest determinare Deum; sed obiectum conditionatum nihil est; ergo &c.

21. Respondeo, distinguo maiorem: quod nihil est, sed esset, non potest determinare Deum ad cognoscendum, quod est, concedo maiorem; non potest ut pura conditio determinare Deum ad cognoscendum, quod esset, nego maiorem; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Infinita virtus cognoscitiva Dei ad cognoscendum, quod obiectum purè esset, sufficienter determinatur per hoc, quod esset, etiam si non sit, adeoque absolute nihil sit.

22. Vregebis: *ly esset non est*; sed quod non est, non potest determinare intellectum diuinum, eo pacto, quo non potest determinare intellectum creatum; ergo &c.

23. Respondeo eodem pacto, distinguo minorem: quod non est, non potest determinare intellectum diuinum ad dicendum, quod est, concedo; ad dicendum, quod purè esset, nego. Quod non est, sed esset, non potest determinare intellectum creatum, sed potest determinare intellectum diuinum. Ratio est, quia obiectum determinans intellectum creatum se habet per modum virtutis, quæ debet esse; at obiectum extrinsecum determinans intellectum diuinum est pura conditio, ita ut tota virtus sit infinitum lumen cognoscitivum Dei.

24. Dices secundò: non potest Deus actu cognoscere, quod actu non est cognoscibile, sed solum esset cognoscibile, si poneretur, sed obiectum, quod actu non est pro vilo tempore, sed esset, non est actu cognoscibile, sed solum esset cognoscibile, si poneretur; ergo &c. Probatur minor: nam cognoscibilitas est ipsa entitas rei; sed entitas non est, sed esset; ergo cognoscibilitas non est, sed esset.

25. Respondeo, distinguo maiorem: non potest Deus cognoscere, quod actu non est cognoscibile cognoscibilitate obiectiva physica

existente, nego; cognoscibilitate obiectiva logicè existente, concedo; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Ut Deus cognoscat, quod obiectum esset, non requiritur, quod obiectum habeat actu aliam cognoscibilitatem, quam consistentem in hoc, quod esset; sed *ly esset*, non importat aliquid physicè, sed solum logi. è existens in ratione significati per hanc enunciationem, quæ dicitur, quod esset; ergo &c. Confirmatur: nam sicut domus constituitur nunc antiqua per durationem præteritam, quæ nunc non existit physicè, sed logicè, sic obiectum constituitur nunc cognoscibile per entitatem existentem non physicè, sed logicè.

26. Instabis: ut Deus determinetur ad cognoscendum, adequatum determinativum debet actu esse; sed determinativum per modum conditionis actu non est; ergo &c.

27. Respondeo, distinguo maiorem: determinativum adequatum debet actu esse physicè secundum omnia, quæ includit, nego; debet partim esse physicè, partim logicè, concedo; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Sicut ut domus sit actu antiqua, determinativum formale sufficit, ut partim sit physicè, partim logicè; siquidem duratio præterita est solum logicè, sic in casu nostro.

28. Instabis rursus: ergo Deus posset determinari ad cognoscendum ab æterno futura contingentia absoluta, etiam si non essent physicè in nunc æternitatis.

29. Respondeo, concedo consequentiam; sicut illam concessi quæst. 43. num. 44. & 45.

30. Dices tertio: Deus est indifferens ad habendam scientiam mediam, qua cognosceret, quod Petrus converteretur, vel ad habendam oppositam scientiam, quod non converteretur, & non se liberè determinat potius ad hanc, quam ad illam; ergo casu accedit, ut habeat potius hanc, quam illam.

31. Respondeo, distinguo antecedens: Deus est indifferens ex suppositione, quod Petrus converteretur, nego; non facta suppositione, concedo; & nego consequentiam. Intellectus diuinus ex sua perfectione, & ex suo infinito lumine est determinatus ad cognoscendum, quod sunt omnia, quæ sunt, & quod essent omnia, quæ essent; ergo sicut ex suppositione, quod Petrus actu converteretur, non accedit casu, ut Deus cognoscat Petrum actu converti, sic ex suppositione, quod converteretur, non accedit casu, ut cognoscat, quod converteretur. Neque enim accedit casu id, ad quod intellectus diuinus ex sua infinita virtute est omnino determinatus.

32. Vregebis: saltem casu accedit respectu Dei, quod Petrus potius converteretur, quam non converteretur.

33. Respondeo, negando consequentiam. Non casu accidunt, quæ fierent Deo volente, vel permittente; sed Petrus converteretur, Deo tunc id volente, peccaret, Deo permittente; ergo &c.

34. Vt:

34. Urgebis rursus: nunc est verum, quod Petrus tunc, quando poneretur conditio, conuerteretur; sed hoc est verum ita, vt Deus neque liberè velit, neque liberè permittat hanc veritatem; ergo hæc veritas datur purè casualiter respectu Dei.

35. Respondeo, distingo maiorem: nunc est verum, quod Petrus conuerteretur, & hoc non significat aliud, quam illam conuersionem, quæ non est, sed esset, concedo; & hoc significat aliud, nego; & distingo minorem: hoc est ita verum, vt Deus neque absolutè velit, neque absolutè permittat hanc veritatem, concedo; vt Deus neque vellet, neque permitteret illam veritatem, posita conditione, nego; & nego consequentiam. Nunc esse verum, quod Petrus conuerteretur, nihil aliud est, quam quod Petrus conuerteretur; sed quod Petrus conuerteretur, esset à Deo volitum, vel permissum, adeoque non esset casuale; ergo hæc veritas non est Deo casualis.

36. Superesset, vt explicaretur, quo pacto scientia media sit libera creaturis, non autem Deo. Sed hæc, & alia explicanda sunt in questione de concordia libertatis cum diuina scientia, & prædestinatione.

37. Ad 4. concedo maiorem, & distingo minorem: conditionata contingentia, si poneretur, essent dependenter ab aliquo decreto, quod nunc existat absolutè, nego minorem; quod tunc existeret absolutè, concedo minorem; & nego consequentiam. Pœnitentia Tyrionum e. g. si esset, non esset dependenter ab aliquo decreto, quod nunc absolutè existat, sed dependenter ab aliquo decreto, quod tunc absolutè existeret; ergo Deus non debet illam cognoscere in aliquo decreto, quod nunc absolutè existat, sed solum debet cognoscere, quod pœnitentia Tyrionum esset dependenter ab aliquo decreto, quod tunc absolutè existeret; hoc autem Deus cognoscit per scientiam mediam, per quam videt, quod si Tyrii vidissent miracula Christi, & præuenti fuissent tali auxilio interno, & decreto, per quod Deus obtulisset illis suū concursū, liberè pœnitentiam egissent, Deo efficaciter præueniente pœnitentiam ipsorum per decretum regulatum à scientia media, adeoque ab ipsis impeditibile, vt dicitur inferius, cum agatur de concordia libertatis cum diuina prædestinatione. Hic solum debet aduerti, quod cum explicatur obiectum scientiæ mediæ, ex parte conditionis debent poni illa omnia, & sola, quæ constituunt actum primum proximum indifferentem, ex parte conditionati poni debet actus secundus liber, & omnia, quæ sunt essentialiter connexa cum tali actu secundo; & quia actus primus proximus, atque indifferens non constituitur per decretum efficaciter prædefinitiuum, neque per scientiam mediam; ideo decretum prædefinitiuum, scientia media, & omnia alia essentialiter connexa cum actu secundo, non debent poni ex parte conditionis, sed ex parte conditionati.

Exempli gratia Deus videt per scientiam mediam, quod si Tyrii vidissent miracula Christi, & præuenti fuissent talibus auxiliis internis &c. pœnitentiam egissent, ipso Deo prædefiniendo efficaciter pœnitentiam per decretum regulatum à tali scientia media, adeoque impeditibile ab ipsis Tyriis.

QVÆSTIO XLVI.

Virum Deus per scientiam mediam, & independenter ab omni suo actu libero absolutè existente, sciat, quid liberum arbitrium diuinum esset facturum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo?

1. **V**idetur scire per scientiam mediam, primo quia Deus per scientiam mediam scit, quid liberum arbitrium creatum esset liberè facturum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo; ergo per scientiam mediam potest etiam scire, quid liberum arbitrium diuinum esset liberè facturum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo.

2. Secundò quidquid esset liberè facturum liberum arbitrium creatum, si poneretur in hoc, vel illo actu primo proximo, esset etiam liberè facturum liberum arbitrium diuinum: e. g. si Petrus cum hac vocatione liberè conuerteretur, Deus liberè Petrum cum eadem vocatione conuerteret: si Iudas cum hac vocatione liberè traderet Christum, Deus liberè permitteret, vt Iudas cum hac vocatione liberè traderet Christum; sed Deus per scientiam mediam scit, quid liberè esset facturum liberum arbitrium creatum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo: e. g. scit, quod Petrus si acciperet hanc vocationem, liberè conuerteretur, & quod Iudas si acciperet hanc vocationem, liberè traderet Christum; ergo Deus per scientiam mediam scit etiam, quid sub eadem hypothese esset liberè facturum liberum arbitrium diuinum: e. g. scit, quod si vocaret Petrum hac vocatione, liberè eum conuerteret: scit, quod si vocaret Iudam hac vocatione, liberè permetteret, vt Iudas traderet Christum.

3. Tertiò in eo signo, in quo Deus cognoscit, quid esset facturum liberum arbitrium creatum, si constitueretur in hoc, vel in illo actu primo proximo, potest, ac debet etiam cognoscere, quid esset facturum liberum arbitrium diuinum, si per varias scientias medias poneretur in hoc, vel illo actu primo proximo; sed Deus cognoscit, quid esset facturum liberum arbitrium creatum in signo priori, & antecedenti ad omnia sua decreta; ergo debet etiam cognoscere, quid esset facturum liberum arbitrium diuinum, in signo priori, & indepen-

pendenter à suis decretis liberis, adeoque per scientiam mediam.

4. Quartò Deus per hoc præcisè, quod exercitium liberum voluntatis creatæ sub aliqua hyporhesi conditionatè esset, sufficenter determinatur ad cognoscendum, quod esset: e.g. sicut Deus per hoc præcisè, quod si Iudas vocatus fuisset alia vocatione, fuisset conuersus, determinatur ad cognoscendum, quod si Iudas vocatus fuisset alia vocatione, fuisset conuersus, sic per hoc præcisè, quod Deus si habuisset aliam scientiam mediam, dedisset Iudæ vocationem, qua fuisset conuersus, determinatur ad cognoscendum, quod si habuisset aliam scientiam mediam, dedisset Iudæ vocationem, qua fuisset conuersus; ergo vt Deus determinetur ad cognoscendum, quid sub hypothesi alterius scientiæ mediæ esset liberè facturus, non requiritur decretum absolutè existens.

5. Quintò si Deus non posset nisi in suis decretis absolutè existentibus videre, quid esset facturus, si habuisset alias scientias medias, sequeretur, quod Deus de facto deberet necessariò habere decreta, per quæ determinet, ac decernat, quid esset facturus, si habuisset quamlibet scientiam mediam possibilem, quam non habet de facto; sed hoc est absurdum; ergo &c.

6. Respondeo, quod vt intelligatur sensus quæstionis, supponendum est Deum de facto liberè elegisse creare Mundum, & hunc ordinem rerum, in quo Angeli, & Adamus peccarunt &c. & constitutum fuisse in actu primo proximo ad hanc electionem per omnem cognitionem, & scientiam, per quam directus fuit ad eligendam creationem Mundi, & ordinis rerum. Quia vero Deus omnia eligit ex perfecta prouidentia, directus fuit ad electionem Mundi, & ordinis rerum per scientiam simplicis intelligentiæ, & per scientiam mediam, qua vidit, quod si crearet Mundum, & hunc ordinem rerum, Angeli, & Adam peccarent, & sequerentur ea, quæ de facto sunt sequuta; sed Deus loco huius scientiæ mediæ potuit habere oppositam scientiam mediam, qua videret, quod Angeli, & Adam non essent peccaturi; ergo Deus per diuersas, & innumerabiles scientias medias potuit constitui in diuersis, atque innumerabilibus actibus primis proximis ad electionem creandi Mundum, & ad omnes alias electiones. Hinc oritur quæstio, & dubitatur, vtrum, & per quam scientiam Deus reflexè cognoscat, quid ipse fuisset facturus, si habuisset alias scientias medias, per quas fuisset constitutus in alijs actibus primis proximis ad electionem creandi Mundum &c: e.g. vtrum, & per quam scientiam videat, an si per scientiam mediam vidisset, quod si crearet Mundum, & hunc ordinem rerum, Angeli, & Adam non fuissent pecca-

turi, creasset, vel non creasset Mundum, & hunc ordinem rerum.

7. Quatuor possunt esse sententiæ. Prima negat Deum hæc certò cognoscere. Sed hæc sententia reiecta est quæstione superiori, quia sequeretur, quod Deus ad quæstiones, quibus hæc quærentur, deberet respondere *nescio*, vel *dubito*. Reijci etiam potest ex Scriptura. Nam Gen. 18. Deus dixit Abraham: *Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio Ciuitatis, dimittam omni loco propter eos*: ergo Deus sciebat, quod si fuissent in Sodomis quinquaginta iusti, non euertisset illam ciuitatem; sed hoc erat Deo liberum; ergo Deus sciebat, quid liberè ipse fuisset facturus sub hypothesi, quæ nunquam est posita, & qua posita, potuisset facere hoc, vel oppositum.

8. Secunda sententia docet Deum hæc cognoscere solum per scientiam mediam reflexam, independentem ab omni suo decreto absolutè existente.

9. Tertia docet Deum hæc cognoscere duplici scientia, hoc est media independente ab omnibus suis decretis absolutè existentibus, & visionis fundata in decretis absolutè existentibus. Hanc opinionem videtur docere Ruiz tomo de scientia Dei, disp. 37. sect. 1. vbi alios pro ea assert auctores.

10. Contra has opiniones dicendum est cum quarta sententia: Deus quid ipsemet esset liberè facturus, si haberet alias scientias medias, cognoscit non per scientiam mediam, sed per scientiam visionis, dependentem à suis decretis absolutè existentibus. Hanc sententiam expressè docuit Molina in sua Concordia Antuerpiæ edita anno 1595. quæst. 14. art. 13. disp. 52. §. *Illud hoc loco est observandum*, quem plures alij secuti sunt.

11. Probatur primo: nam sicut Deus omnem scientiam sibi non liberam, & directiuam ad actus liberos debet habere independentem ab omni suo actu libero, sic omnem scientiam sibi essentialiter liberā libertate absolutè existente ad illam habendam, vel non habendam, debet habere dependentem à suo actu libero absolutè existente: sed scientia, qua Deus cognoscit, quid liberum arbitrium creatum esset facturum sub hac, vel illa hypothesi, sub qua posset facere vel hoc, vel oppositum, est Deo non libera, ac debet dirigere Deum ad suos actus liberos: scientia autem reflexa, de qua loquimur, est Deo libera libertate absolutè existente, ac non debet Deum dirigere ad suos actus liberos: e.g. scientia, qua Deus cognoscit, quod si vidisset per scientiam mediam fore inefficacia auxilia, quæ de facto dedit Sancto Petro, daturus fuisset illi alia auxilia efficacia, est Deo libera libertate absolutè existente; nam sicut Deus est liber ad decernendum dare, vel non dare alia auxilia efficacia, si videret hæc fore inefficacia, sic potest se determinare ad habendam scientiam reflexam, quod illa esset daturus, vel non esset daturus; ergo scientiam reflexam, de qua loquimur, Deus de-

debet habere dependentem à suo actu libero absolute existente.

12. Dices: sicut Deus scientiam conditionatam impedibilem à libero arbitrio creato potest habere independentem ab actu libero creaturæ absolute existente, & solum dependentem ab actu libero creaturæ conditionate existente, sic scientiam conditionatam impedibilem à libero arbitrio diuino, Deus potest habere independentem à suo actu libero absolute existente, ac solum dependentem à suo actu libero conditionate existente.

13. Sed contra: nam eatenus Deus scientiam conditionatam impedibilem à libero arbitrio creato potest habere independentem ab actu libero creaturæ absolute existente, quatenus talis scientia conditionata non supponit essentialiter liberum arbitrium creatum ut absolute existens, immò potest dari absque eo quod liberum arbitrium creatum absolute existat, & cum debeat Deum dirigere ad producendum liberum arbitrium creatum, debet intelligi in Deo, antequam detur absolute liberum arbitrium creatum: sed scientia conditionata, qua Deus videt, quid ipsemet esset factururus, si haberet alias scientias medias, supponit essentialiter liberum arbitrium diuinum ut absolute existens, & potens se proximè determinare ad illam habendam, vel non habendam, nec potest vilo pacto dirigere Deum ad ponendum suum liberum arbitrium; ergo talem scientiam conditionatam non potest habere independentem à suo actu libero absolute existente.

14. Confirmatur: nam est absurdum, quod Deus hic & nunc sit proximè liber ad aliquam scientiam habendam, vel non habendam, & quod illam de facto habeat independentem ab hoc, quod liberè se hic & nunc determinet ad illam habendam. Quo pacto enim in intellectu diuino resultat scientia Deo libera independentem ab hoc, quod liberè se ad illam determinet per vllum actum liberum absolute existentem? sed Deus esset proximè liber ad habendam, vel non habendam scientiam, qua cognoscit, quod si per scientiam mediam vidisset hæc auxilia fore inefficacia, dedisset Sancto Petro alia auxilia efficacia, & de facto illam haberet independentem ab hoc, quod ad illam se determinaret per vllum actum liberum absolute existentem; ergo &c.

25. Probatur secundò conclusio: nam sequeretur, quod Deus cognosceret se creaturum Mundum, independentem ab hoc, quod liberè vellet creare Mundum: se saluaturum Sanctum Petrum, & damnaturum Iudam, independentem ab hoc, quod vellet Sanctum Petrum saluare, & Iudam damnare; & vniuersim cognosceret omnia, quæ est liberè absolute factururus, independentem ab omni decreto libero absolute existente; sed hæc sunt absurda, & inaudita in scholis; ergo &c. Probatur maior: nam per aduersarios Deus per scientiam mediam reflexam independentem ab

omni suo decreto absolute existente cognoscit, quod si haberet hanc scientiam mediam directam, quam habet de facto, esset creaturus Mundum, permitturus peccatum Angelorum, & Adami, missurus Christum Redemptorem, saluaturus Petrum, & omnes prædestinatos, damnaturus Iudam, & omnes reprobos, & factururus omnia, quæ de facto est factururus; sed Deus independentem ab omni suo decreto libero absolute existente cognoscit se habere totam scientiam mediam, quam habet de facto; ergo Deus per hoc complexum scientiæ mediæ reflexæ, & directæ independentem ab omni suo decreto absolute existente cognoscit, quod est creaturus Mundum, permitturus peccatum Adami &c. Confirmatur, & explicatur argumentum. Qui enim cognoscit aliquam veritatem conditionatam, & videt purificari conditionem, eo ipso certificatur de veritate absoluta; sed Deus per scientiam mediam reflexam independentem à suo decreto absolute existente cognoscit hanc veritatem conditionatam, quod si haberet hanc scientiam directam, creabit Mundum, permittet peccatum Adami, saluabit Petrum, & omnes prædestinatos, damnabit Iudam, & omnes reprobos, & independentem etiam ad omni suo decreto absolute existente cognoscit purificari conditionem, & se habere totam hanc scientiam mediam; ergo in hoc complexo veritatis conditionalis, & purificationis conditionis, independentem ab omni suo decreto absolute existente, videt omnes has veritates contingentes absolutas. Hoc autem est absurdum, & inauditum in scholis. Confirmatur, nam sequeretur quod Deus independentem à suis decretis, quibus prædestinatos prædestinat ad gloriam, & salutem, reprobos reprobat à salute, cognosceret absolute, quinam essent saluandi, quinam essent damnandi, quod est absurdum.

16. Respondent aliqui scientiam mediam directam, & reflexam seorsim dari in Deo independentem ab omni decreto absolute existente: at complexum vtriusque scientiæ, cum sit connexum cum decretis absolute existentibus, dari dependentem à decretis absolute existentibus; sed Deus contingentia absoluta videt in tali complexo; ergo videt solum dependentem à decretis absolute existentibus.

17. Sed contra primò, nam est intelligibile, quod scientia media directæ detur independentem ab omni decreto absolute existente, scientia etiam reflexa detur independentem ab omni decreto absolute existente, & tamen complexum vtriusque non detur independentem ab omni decreto absolute existente, præsertim cum tale complexum vel nihil addat supra singulas scientias seorsim, vel addat solum relationem simultatis, quæ necessariò resultat, positis extremis. Secundò contra est, quia eatenus complexum illud datur dependentem à decretis absolute existentibus, quatenus Deo liberum est, ut detur, vel non detur.

tur illud complexum; sed Deo liberum est, ut detur; vel non detur scientia conditionata reflexa, ut dictum est num. 11; ergo etiam scientia conditionata reflexa datur in Deo dependenter à decretis absolutè existentibus.

18. Probatur tertio conclusio: nam fundamentum vel vnicum, vel præcipuum, quo aduersarij probant, Deum independentem ab omni suo decreto absolutè existente, cognoscere reflexè, quid ipsemet esset liberè facturus, si habuisset alias scientias medias directas, est paritas scientiæ mediæ directæ; sicut enim Deus independentem ab omni actu absolutè existente videt, quid esset facturum liberum arbitrium creatum, sic independentem ab omni suo decreto absolutè existente debet videre, quid esset facturum liberum arbitrium in creatum; sed hæc paritas non valet, & ab ipsis aduersarijs non potest sustineri; ergo &c. Probatur minor: & primo probatur, quod paritas non valeat. Datur enim manifesta disparitas. Deus enim scientiam sibi non liberam, & directam ad omnes suos actus liberos debet habere independentem ab omni suo actu libero absolutè existente; sed scientiam, qua Deus videt, quid esset facturum liberum arbitrium, si constitueretur in hoc, vel in illo actu primo proximo, est Deo non libera, ac debet Deum dirigere ad actus liberos; ergo Deus debet illam habere independentem ab omni suo actu libero absolutè existente. At scientiam sibi essentialiter liberam libertate absolutè existente, Deus debet habere dependentem ab actibus liberis, quibus se determinat ad illam habendam potius, quam non habendam, ut explicatum est num. 13. & 14. Rursus scientiam, quæ non essentialiter supponit in creatura libertatem absolutè existentem, sed debet Deum dirigere ad dandam, vel non dandam creaturis libertatem absolutè existentem, Deus debet habere independentem ab actu libero creaturæ absolutè existente; sed scientiam, qua Deus videt, quid liberum arbitrium creatum esset facturum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, non supponit essentialiter in creaturis libertatem absolutè existentem, sed debet Deum dirigere ad creaturas creandas, vel non creandas, & ad dandam, vel non dandam ipsis libertatem absolutè existentem; ergo talem scientiam Deus debet habere independentem ab omni actu libero creaturæ absolutè existente. At scientiam, quæ essentialiter supponit in Deo libertatem absolutè existentem ad illam habendam, vel non habendam, qualis est scientia reflexa, de qua loquimur, Deus debet habere dependentem à suis decretis absolutè existentibus; ergo disparitas est manifesta.

19. Probatur iam, quod neque aduersarij possint sustinere paritatem inter scientiam conditionatam directam, & reflexam. Scientia enim conditionata directæ, qua Deus cognoscit, quid esset facturum liberum arbitrium creatum, si constitueretur in hoc, vel illo

actu primo proximo, est scientia practica, & dirigit Deum ad sua decreta; sed scientia conditionata reflexa, qua Deus cognoscit, quid ipsemet esset liberè facturus, si haberet hanc, vel illam scientiam mediam directam, non potest esse practica, nec potest Deum dirigere ad sua decreta, sed debet poni purè speculatiua; ergo aduersarij non possunt sustinere paritatem inter scientiam conditionatam directam, & reflexam. Probatur minor: nam si scientia conditionata reflexa esset practica, & dirigeret Deum ad sua decreta libera, eo ipso talia decreta non essent libera; ergo repugnat, ut scientia media reflexa sit practica, & dirigat Deum ad decreta libera. Probatur antecedens: cum enim cognitio dirigens ad actum est essentialiter connexa cum actu, & inconiungibilis cum negatione actus, aufert libertatem actus directi, ut omnes fatentur, etiam physicè prædeterminantes, qui ad hoc, ut actus sit liber, requirunt saltem, ut cognitio dirigens sit indifferens, ac coniungibilis cum actu, tum cum negatione actus; sed cognitio dirigens ad diuina decreta esset essentialiter connexa cum decretis, & inconiungibilis cum eorum negatione; ergo &c. Probatur minor: Deus e. g. ad decretum creandi Mundum, & ponendi hanc seriem rerum, directus fuisset à scientia media directæ, qua ab æterno cognoscit, quid essent facturi homines, & Angeli, si ponerentur in ijs circumstantijs, in quibus sunt positi, & quid essent facturi, si ponerentur in omnibus alijs circumstantijs; & simul directus fuisset à scientia media reflexa, qua cognouisset, quid ipsemet Deus esset factururus, si habuisset totam scientiam mediam directam, quam habuit de facto, per quam scientiam reflexè cognouisset, quod si haberet hanc scientiam mediam directam, decerneret creare Mundum, & hanc seriem rerum; sed complexum vtriusque scientiæ, directæ nimirum, & reflexæ, est essentialiter connexum cum electione creandi Mundum, & hanc seriem rerum; implicat enim, ut Deus cognoscat, si habuero talem scientiam, decernam creare, & quod cognoscat simul se habere talem scientiam, & tamen non decernat creare; ergo cognitio dirigens ad diuina decreta auferret libertatem decretorum. Sicut ergo aduersarij fatentur scientiam conditionatam directam, quia est Deo non libera, esse practicam, & dirigere Deum ad suos actus liberos; scientiam conditionatam reflexam, quia est Deo libera, non esse practicam, sed purè speculatiuam, ac non dirigere Deum ad suos actus liberos; sic debent tateri scientiam directam, quia est Deo non libera, dari independentem ab omnibus actibus liberis absolutè existentibus, adeoque esse scientiam mediam; scientiam reflexam, quia est Deo libera, dari dependentem ab actibus liberis Dei absolutè existentibus, ac proinde non esse scientiam mediam, sed visionis.

20. Probatur quarto conclusio: nam opi-

nio docens Deum cognoscere non per scientiam mediam, sed per scientiam visionis, quid ipsemet esset liberè facturus, si haberet alias scientias medias, melius saluat libertatem creatam, ut explicabitur in questione de concordia libertatis creatæ cum diuina Prædestinatione; ergo etiam ex hoc capite est præferenda.

21. Inferitur primò, per quam scientiam Deus cognoscat, quid fieret sub conditionibus disparatis, puta vtrum si Turca saltaret Constantinopoli, Petrus Romæ conuerteretur.

22. Dicendum, quod obiectum conditionatum potest considerari, vel ut liberum Deo, vel ut liberum creaturæ; si consideretur ut liberum Creaturæ, Deus illud cognoscit per scientiam mediam; e. g. in casu posito quia conuersio esset libera Petro, Deus per scientiam mediam videt, quod si Turca saltaret Constantinopoli, Petrus autem Romæ esset in hoc actu primo proximo ad se conuertendum, conuerteretur, & sic de omnibus actibus primis proximis. Si verò quæretur, per quam scientiam Deus videat, an si Turca saltaret Constantinopoli, Petrus Romæ constitueretur in actu primo proximo, in quo conuerteretur, vel in actu primo proximo, in quo non conuerteretur, vel potius non constitueretur in illo actu primo, in quo posset proximè conuerti: respondeo, quod quia Deo liberum est sub conditione, quod Turca saltaret Constantinopoli, constituere Petrum, vel in actu primo proximo, in quo conuerteretur, vel in actu primo proximo, in quo non conuerteretur &c, Deus autem per scientiam visionis in suis decretis absolutè existentibus videt, quid ipsemet esset facturus pro omnibus circumstantiis possibilibus, per eandem scientiam visionis videt etiam, an si Turca saltaret, constitueret Petrum in actu primo proximo, in quo conuerteretur, vel in actu primo proximo, in quo non conuerteretur. Breuiter Deus videt, quod sub conditionibus disparatis fieret hoc, vel illud, prout liberè disponderet, aut permetteret, & simul videt, quid ipsemet liberè disponderet, aut permetteret, adeoque quid determinatè fieret. Per hanc doctrinam benè penetratam, & applicatam solui possunt plurimæ difficultates circa conditionata, quæ videntur disparata. Nam quia Deus in decernendo rerum ordine attendit ad omnia, & singula, nulla obiecta sunt propriè disparata respectu Dei.

23. Inferitur secundo, per quam scientiam Deus cognoscat, quid esset facturum liberum arbitrium sub conditione impossibili, puta vtrum si Lucifer fuisset Michael, peccasset, vel non peccasset.

24. Dicendum, quod Deus per scientiam simplicis intelligentiæ cognoscit, quod si Lucifer fuisset Michael, ex prædicato hypothesis, quod nimirum fuisset Michael, sequitur, quod fecisset omnia, quæ de facto esset factu-

rus Michael; ex subiecto hypothesis, quod nimirum esset Lucifer, sequitur, quod esset facturus omnia, quæ de facto esset facturus Lucifer. Et quia per scientiam mediam videt in particulari, quid in omni casu possibili facturus esset tum Lucifer, tum Michael, ideo videt, quid pro quolibet casu particulari, si Lucifer esset Michael, esset facturus ex vi prædicati, vel ex vi subiecti, & simul videt, quod ex vi integræ hypothesis pro multis casibus facturus esset simul opposita: e. g. esset simul peccaturus, & non peccaturus, adeoque propter hoc ipsum est impossibilis hypothesis, quod Lucifer sit Michael.

25. Debet aduerti, quod cum vel hic, vel alibi dico, Deum cognoscere impossibilia, abstraho à questione, in qua quæritur, vtrum impossibilia sint impossibilia exercitè, hoc est ita, ut includant aliquod obiectum contradistinctum ab omnibus possibilibus, ut ego docui in logica; an verò sint impossibilia solum signatè, hoc est ita, ut nullum dicant obiectum contradistinctum ab omnibus possibilibus, sed solum sint plura obiecta possibilia, quæ ab indebito modo cognoscendi accipiunt denominationem impossibilis. Iuxta primam sententiam, dum Deus cognoscit, quid esset facturus Lucifer, si esset Michael, cognoscit, quid esset facturus Lucifer, si per identitatem impossibilem exercitè, hoc est contradistinctam ab omnibus entibus possibilibus, esset Michael. Iuxta secundam sententiam Deus cognoscit, quod ex indebito modo concipiendi, quo intellectus componit Luciferum, cum Michael, determinatur ad affirmandum, quid Lucifer esset facturus.

26. Concluditur Deum per scientiam simplicis intelligentiæ cognoscere omnes veritates necessarias; per scientiam mediam cognoscere omnes veritates contingentes Deo non liberas; per scientiam visionis cognoscere omnes veritates Deo liberas; per complexum harum trium scientiarum determinari ad cognoscendas omnes veritates, & ad soluendas omnes quæstiones proponibiles.

27. Ad 1. concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas, propter quam Deus scit per scientiam mediam independentè à suis decretis absolutè existentibus, quid esset facturum liberum arbitrium creatum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, quid autem esset facturum liberum arbitrium diuinum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, debet scire per scientiam visionis dependentè à decretis diuinis absolutè existentibus, allata est supra num. 11.

28. Ad 2. distingo maiorem: quidquid esset facturum liberum arbitrium creatum, si poneretur in hoc, vel illo actu primo proximo, esset liberè facturum liberum arbitrium diuinum libertate immediata, & consequente hypothesis, seu suppositionem, nego; libertate mediata, & antecedente hypothesis, seu

sup.

suppositionem, concedo maiorem; concedo minorem; & distinguo consequens; ergo Deus per scientiam mediam scit, quid sub eadem hypothese esset liberè facturum liberum, arbitrium diuinum, libertate mediata, concedo; libertate immediata, nego consequentiam, & eius suppositum. Sensus nostræ conclusionis est, quod Deus dependenter à suis decretis liberis absolutè existentibus, ac proinde non per scientiam mediam, sed visionis, scit quid ipsemet esset facturus sub hypothese, sub qua esset immediatè liber ad faciendum, hoc, vel oppositum, e. g. sub hypothese, quod haberet hanc, vel illam scientiam mediam directam, sub qua esset immediatè liber ad Mundum creandum, vel non creandum, &c; sed sub hypothese, quod liberum arbitrium creatum constitueretur in hoc, vel illo actu primo ad se conuertendum, vel non conuertendum, Deus non esset consequenter ad hypotheseim immediatè liber ad illud conuertendum, vel non conuertendum, sed solum liberum arbitrium creatum esset immediatè liberum libertate consequente hypotheseim ad se conuertendum, vel non conuertendum; ergo quid sub hac hypothese esset Deus facturus sine libertate immediata, solo libero arbitrio creato exercente libertatem immediatam, Deus videt per scientiam mediam directam independentem ab omni suo decreto absolutè existente: e. g. Deus per scientiam mediam videt, quod si Iudas vocaretur hac vocatione, liberè libertate immediata traderet Christum, Deo, posita illa vocatione, permittente talem traditionem sine libertate immediata consequente dationem talis vocationis.

29. Dices: si Deus posita tali vocatione, non est immediatè liber ad Petrum conuertendum, & ad permittendam proditionem Iudæ, quo pacto liberè Petrum conuertit, & liberè permittit proditionem Iudæ?

30. Respondeo, quod liberè conuertit Petrum libertate antecedenti hypotheseim, seu vocationem. Nam posita scientia media, qua videt, quod si dederit talem vocationem, Petrus liberè conuertetur, est immediatè liber ad dandam illam vocationem, & sic ad liberè conuertendum; & posita scientia media, qua videt, quod si dederit Iudæ talem vocationem, Iudas liberè tradet, est immediatè liber ad dandam illam vocationem, & sic ad permittendum, vt Iudas liberè tradat. Eadem igitur conuersio Petri est Deo libera libertate constituta per scientiam mediam, & antecedente vocationem; est libera Petro libertate consequente vocationem; ideoque quod Petrus si acceperit vocationem, conuerteretur, Deus videt per scientiam mediam directam independentem à decretis absolutè existentibus; quod Deus si habuerit hanc scientiam mediam, dabit talem vocationem, & conuertet Petrum, Deus videt dependenter à suo decreto absolutè existente, & sic per scientiam

tiam non mediam, sed visionis.

31. Ad 3. nego maiorem, ac dico, quod in diuersis signis Deus cognoscit, quid esset facturum liberum arbitrium creatum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, ac quid esset facturum liberum arbitrium diuinum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo. Ratio est, quia tria sunt præcipua signa diuinæ cognitionis. Primum est, in quo cognoscit veritates omnino necessarias per scientiam simplicis intelligentiæ. Secundum est, in quo cognoscit veritates contingentes cognitione Deo non libera, sed dirigente ad actus liberos. Tertium est, in quo cognoscit veritates contingentes cognitione Deo libera; sed cognitio, qua Deus conditionatè cognoscit, quid esset facturum, liberum arbitrium creatum, si constitueretur in hoc, vel illo actu primo proximo, non est Deo libera, sed dirigit Deum ad actus liberos, adeoque est in secundo signo; cognitio autem, qua Deus cognoscit, quid ipsemet esset facturus, si haberet alias scientias medias, est Deo libera, adeoque est in tertio signo; ergo Deus non in eodem signo cognoscit, quid esset facturum liberum arbitrium creatum, & quid esset facturum liberum arbitrium diuinum.

32. Debet aduerti, quod dum dicitur, quod Deus in eo signo, in quo habet vnam scientiam, non habet aliam, affirmatur, quod Deus ab æterno, & semper habet omnem suam scientiam, & negatur solum modus habendi chimericus; puta dum dicitur, quod Deus in priori ad decreta non cognoscit, quid ipse Deus esset liberè facturus, si haberet alias scientias medias, affirmatur, quod ab æterno, & semper cognoscit, quid esset liberè facturus, si haberet alias scientias medias, ac solum negatur, quod id cognoscat modo chimerico, hoc est cognitione directiua ad decreta libera Deo, quæ cognitio non esset Deo libera, siquidem hoc significat *cognoscere in priori ad decreta*.

34. Ad 4. concedo antecedens, & primam consequentiam, ac nego secundam consequentiam. Dux istæ veritates conditionatæ, si Iudas habuisset talem vocationem, fuisset conuersus: si Deus habuisset hanc scientiam mediam, dedisset Iudæ vocationem, qua fuisset conuersus; conueniunt in hoc, quod vtrique sufficienter determinat diuinum intellectum ad cognitionem sui; at differunt per hoc, quod prima, cum non sit Deo libera, est independens ab omni diuino decreto absolutè existente, ac proinde determinat Deum ad cognitionem sui independentem ab omni diuino decreto absolutè existente: Secunda cum sit Deo essentialiter libera libertate absolutè existente, dependet essentialiter ab aliquo actu libero Dei absolutè existente, ac proinde non potest Deum determinare ad cognitionem sui, nisi dependenter ab aliquo decreto diuino absolutè existente.

35. Ad 5. concedo sequelam, quod nimirum Deus debeat necessario habere decreta, per quæ decernat, quidquid esset facturum, si habuisset quamlibet scientiam mediam possibilem, quam non habuit de facto: ac negotalem sequelam esse absurdam, immò dico absurdum esse oppositum. Ratio est, quia spectat ad perfectionem liberi arbitrii habentis actum primum proximum, & cognitionem sufficientissimam ad determinandum, quid esset facturum pro omnibus circumstantiis possibilibus, ut non remaneat quodammodo suspensum, sed determinet, quid esset facturum pro omnibus circumstantiis possibilibus; sed liberum arbitrium diuinum per scientiam simplicis intelligentiæ, & per scientiam mediam constituitur in actu primo proximo, &

sufficientissimo ad determinandum, quid esset facturum pro omnibus circumstantiis possibilibus; ergo spectat ad perfectionem Dei, ut id determinet, & ut non remaneat quodammodo suspensum. Hinc sequitur, quod sicut Deus non potest dicere; *Ego nihil volo decernere circa creationem alterius Mundi*, sic non potest dicere, *Ego nihil volo decernere circa ea, quæ facturus essem, si haberem alias scientias medias*. Ratio vtriusque est, quia Deus non potest retinere suum liberum arbitrium suspensum circa vllum obiectum. Porro dari in Deo hæc decreta conditionata docuit expressè Molina in sua Concordia Antuerpiæ edita anno 1595. quæst. 14. art. 13. disp. 52. Parag. *Illud hoc loco obseruandum.*

